

Vliv průmyslové zóny Škoda Auto Kvasiny na trh práce v okrese Rychnov nad Kněžnou

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Autor práce: **Vojtěch Hladík**
Vedoucí práce: Ing. Sylvie Kotíková, Ph.D.
Katedra ekonomie

Zadání bakalářské práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Vojtěch Hladík**
Osobní číslo: E16000053
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: B6208R085 – Podniková ekonomika
Zadávající katedra: katedra ekonomie
Vedoucí práce: Ing. Sylvie Kotíková, Ph.D.
Konzultant práce: Ing. Jana Šimanová, Ph.D.
Technická univerzita Liberec, odborný asistent

Název práce: **Vliv průmyslové zóny Škoda Auto Kvasiny na trh práce v okrese Rychnov nad Kněžnou**

Zásady pro vypracování:

1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Ekonomická charakteristika analyzovaného okresu Rychnov nad Kněžnou.
3. Průmyslová zóna Škoda Auto Kvasiny.
4. Dopady předmětné průmyslové zóny na trh práce.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

Seznam odborné literatury:

- MAŘÍK, Vladimír. 2016. *Průmysl 4.0: výzva pro Českou republiku*. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-440-0.
- POTUŽÁKOVÁ, Zuzana. 2013. *Český trh práce v evropském kontextu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-946-2.
- BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. 2013. *Nezaměstnanost*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4282-3.
- DINUŠ, Peter, Dominika DINUŠOVÁ, Ivan LULJÁK, Ladislav TRNAVSKÝ a Kristína ŠABÍKOVÁ. 2014. *Otázky zamestnanosti*. Bratislava: VEDA. ISBN 978-80-224-1388-6.
- DOUBRAVOVÁ, Dagmar a Egle HAVRDOVÁ. 2014. *Jak překonat problém nezaměstnanosti mládeže: dobrá praxe z ČR a Velké Británie*. Praha: Schola Empirica. ISBN 978-80-905748-0-9.
- KOUTSKÝ, Jaroslav. 2011. *Staré průmyslové regiony - vývojové tendence, možnosti rozvoje*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. ISBN 978-80-7414-440-0.
- VEČERNÍK, Jiří. 2009. *Czech society in the 2000s: a report on socio-economic policies and structures*. Prague: Academia. ISBN 978-80-200-1750-5.
- PROQUEST. 2018. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce: min. 30 normostran
Forma zpracování: tištěná / elektronická
Datum zadání práce: 1. října 2018
Datum odevzdání práce: 31. srpna 2020

V Liberci dne 31. října 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

5. května 2020

Vojtěch Hladík

Anotace

Cílem bakalářské práce je přinést pohled na to, do jaké míry ovlivňuje průmyslová zóna Škoda Auto Kvasiny míru nezaměstnanosti, vývoj a strukturu trhu práce v okrese Rychnov nad Kněžnou. Teoretická část bakalářské práce je založena na základě odborné literatury a vědeckých článků. Dalšími zdroji informací a statistických dat je ČSÚ, MPSV, MPO a výroční zprávy Úřadu práce ČR a společnosti ŠKODA AUTO a.s. První část bakalářské práce se věnuje teoretické problematice trhu práce, nezaměstnanosti a její dopady, v druhé polovině teoretické části jsou uvedeny determinanty ovlivňující úspěšnost na trhu práce, dále jsou zde představeny průmyslové zóny a zdroje jejich financování. Úvodní kapitola analytické části bakalářské práce se věnuje charakteristice okresu Rychnov nad Kněžnou a následnému vývoji míry nezaměstnanosti v celém kraji. Poté je rozebrána struktura uchazečů o práci a volných pracovních míst a determinanty představené v teoretické části. Později je představen výrobní závod Škoda Auto v Kvasinách a jeho vývoj v počtu zaměstnanců v porovnání s dalšími významnými zaměstnavateli v okrese. Na závěr je vytvořena alternativní míra nezaměstnanosti, která má za cíl podat lepší pohled na vliv průmyslové zóny Kvasiny. Tato alternativní míra nezaměstnanosti se zakládá na možnosti, kdyby automobilový závod v Kvasinách neprošel zásadním rozvojem, započatým v roce 2015 s výsledkem vysokého nárůstu nových pracovních míst. Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit do jaké míry ovlivňuje závod ŠKODA AUTO v Kvasinách trh práce, respektive zda snižuje míru nezaměstnanosti a jak formuje pracovní trh okresu Rychnov nad Kněžnou. Hlavním přínosem této bakalářské práce je dokázání o výhodnosti průmyslové zóny z hlediska snižování míry nezaměstnanosti a jistoty zaměstnání pro občany s nižším vzděláním.

Klíčová slova

míra nezaměstnanosti, okres Rychnov nad Kněžnou, průmyslová zóna, trh práce, závod ŠKODA AUTO, a.s. v Kvasinách

Annotation

The aim of the bachelor's thesis is to provide an overview of the extent to which the industrial zone Škoda Auto Kvasiny affects the unemployment rate, development and structure of the labour market in the Rychnov nad Kněžnou district. The theoretical part of the bachelor's thesis is based on professional literature and scientific articles. ČSÚ, MPSV, MPDO, annual reports of the Labour Office of the Czech republic and ŠKODA AUTO a.s. are other sources of information and statistical data. The first part of the bachelor thesis deals with the theoretical issues of the labour market, unemployment and its impacts, the second half of the theoretical part includes determinants which affect success in the labour market, then there are presented industrial zones and sources of their finances. The introductory chapter of the practical part of the bachelor's thesis deals with characteristics of the Rychnov nad Kněžnou district and the development of the unemployment rate in the whole district. Then there is presented the structure of job seekers and vacancies and determinants which were presented in the theoretical part. Later, there is manufacturing facility of Škoda Auto in Kvasiny presented and its development of employees in comparison with other major employers in the district. Finally, there is an alternative unemployment rate created, which aims to provide a better view of the impact of the Kvasiny industrial zone. The alternative unemployment rate is based on the possibility that the manufacturing facility in Kvasiny would not have undergone the major development, which began in 2015, resulting in high increase of new job vacancies. The main goal of the bachelor's thesis is to find out to what extent the ŠKODA AUTO manufacturing facility in Kvasiny affects the labour market, respectively if it reduces the unemployment rate and how it shapes the labour market in the district of Rychnov nad Kněžnou. The main benefit of this bachelor's thesis is to prove the benefits of the industrial zone in terms of reducing the unemployment rate and job security for people with lower education.

Key Words

unemployment rate, Rychnov nad Kněžnou district, industrial zone, labour market, ŠKODA AUTO, a.s. in Kvasiny

Obsah

Seznam zkratk	11
Seznam tabulek	12
Seznam obrázků	13
Úvod	14
1. Definice základních pojmů	16
1.1 Trh práce	16
1.1.1 Primární a sekundární.....	16
1.1.2 Formální a neformální	17
1.1.3 Externí a interní.....	18
2. Nezaměstnanost	18
2.1 Členění obyvatelstva z hlediska nezaměstnanosti	19
2.2 Dopady nezaměstnanosti	20
2.2.1 Ekonomické dopady nezaměstnanosti.....	20
2.2.2 Sociální a psychické dopady nezaměstnanosti.....	21
3. Faktory ovlivňující nezaměstnanost	22
3.1 Vzdělanostní struktura	22
3.2 Zaměstnanost cizinců	23
4. Definice průmyslové zóny	25
4.1 Financování průmyslových zón	26
4.1.1 Program na podporu průmyslových zón.....	26
5. Socio-ekonomická charakteristika analyzovaného okresu Rychnov nad Kněžnou	29
5.1 Okres Rychnov nad Kněžnou	29
5.2 Demografický vývoj	30
5.3 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou	32
5.4 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa	33
5.5 Vzdělanostní struktura závodů ŠKODA AUTO v Kvasinách	35
5.6 Struktura pracovních míst a uchazečů o zaměstnání na základě vzdělání	36
5.7 Vývoj zaměstnanosti cizinců	39
5.8 Významní zaměstnavatelé	41
6. Škoda Auto a.s.	43
6.1 Průmyslová zóna Kvasiny	43
6.1.1 Investice průmyslové zóna Kvasiny.....	44

7. Vývoj počtu zaměstnanců z hlediska zaměstnavatelů	47
7.1 Hypotetická míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou	50
8. SWOT analýza	53
Závěr	56
Seznam použité literatury.....	59
8.1 Citace.....	59
8.2 Internetové zdroje.....	59

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
TUL	Technická univerzita v Liberci

Seznam tabulek

Tabulka 1: Míra nezaměstnanosti okresů Královehradeckého kraje	32
Tabulka 2: Rozdělení cizinců v okrese Rychnov nad Kněžnou v letech 2015 – 2019	39
Tabulka 3: Vývoj počtu zaměstnanců jednotlivých firem	47
Tabulka 4: Vývoj počtu kmenových a agenturních zaměstnanců Škoda auto v Kvasinách s mírou nezaměstnanosti	49
Tabulka 5: SWOT analýza	54

Seznam obrázků

Obrázek 1: Podpořené průmyslové zóny	27
Obrázek 2: Počet obyvatel Okresu Rychnov nad Kněžnou v letech 2000-2018.....	31
Obrázek 3: Míra nezaměstnanosti jednotlivých okresů Královehradeckého kraje v %	33
Obrázek 4: Volná pracovní místa a uchazeči o zaměstnání v letech 2005–2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou	34
Obrázek 5: Kvalifikační struktura	35
Obrázek 6: Uchazeči o zaměstnání na základě vzdělání v letech 2009-2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou	36
Obrázek 7: Vzdělanostní struktura volných pracovních míst v letech 2009 – 2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou	38
Obrázek 8: Struktura zaměstnaných cizinců v Královehradeckém kraji v členění podle okresů k 31.12.2018.....	40
Obrázek 9: Dodavatelsko-odběratelská provázanost.....	42
Obrázek 10: Vývoj počtu zaměstnanců závodu ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách v porovnání s mírou nezaměstnanosti (%) v okrese Rychnov nad Kněžnou	49
Obrázek 11: Výpočet alternativní míry nezaměstnanosti a ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2016.....	52
Obrázek 12: Míra alternativní a skutečné nezaměstnanosti	53

Úvod

Bakalářská práce se věnuje tématu průmyslové zóny a jejímu vlivu na trh práce v okrese Rychnov nad Kněžnou. Ačkoliv se v daném okrese vyskytuje mnoho průmyslových zón, bakalářská práce se specifikuje na průmyslovou zónu s výrobním závodem společnosti ŠKODA AUTO, a.s., která se nachází v malé obci Kvasiny, nedaleko města Rychnov nad Kněžnou. Průmyslové zóny jsou důležitou součástí státu, ale také jednotlivých regionů, neboť podporují ekonomický růst a celkovou životní úroveň. Průmyslové zóny dávají možnost vzniku nových pracovních míst, čímž snižují nezaměstnanost a znatelně tak dokáží pomoci regionům, které trpí vysokou mírou nezaměstnanosti. Zároveň dávají možnost přílivu investorů, kteří mohou znamenat další vznik nových pracovních míst v podobě subdodavatelů.

Existují průmyslové zóny, které jsou navíc podporované vládou České republiky ve formě dotací. Těchto zón bylo od roku 1998 podpořeno více než 100 (prumyslove-zony.cz, 2020). Výjimkou není ani průmyslová zóna Kvasiny, kterou se bakalářská práce zabývá. V blízkém okolí se nachází další průmyslové zóny, které tvoří dodavatele závodu ŠKODA AUTO a.s. jako je Lipovka, Solnice nebo Rychnov nad Kněžnou.

Cílem bakalářské práce je zjistit do jaké míry formuje a zda snižuje míru nezaměstnanosti na trhu práce, průmyslová zóna ŠKODA AUTO, a.s. v Kvasinách v letech 2009-2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou. Toto časové rozmezí 2009-2018 je vybráno z důvodu dobrého znázornění hospodářského cyklu, zejména pak důsledky hospodářské krize, započaté v roce 2008 a následném období konjunktury. Druhým důvodem je rozsáhlá investice ŠKODA AUTO a.s. do výrobního závodu v Kvasinách v roce 2015. Tyto události se zásadně projeví a podepsaly na současné podobě trhu práce.

Prvním dílčím cílem práce je identifikovat do jaké míry se podílí závod automobilky na snižování procentuální míry nezaměstnanosti v celém okrese. Dalším dílčím cílem je zjistit, jak ovlivňuje a přetváří automobilový závod vzdělanostní strukturu obyvatel studovaného okresu. Mezi další dílčí cíl patří zjistit vývoj investic spjatých s výrobním závodem ŠKODA AUTO, a.s. v Kvasinách, identifikovat vývoj počtu cizinců a členů EU/EHP a Švýcarska na

trhu práce a porovnat vývoj počtu zaměstnanců nejsilnějších zaměstnavatelů v čele s výrobním závodem ŠKODA AUTO v Kvasinách a jeho největšími subdodavateli.

Pro dokázání o nezanedbatelném vlivu průmyslové zóny ŠKODA AUTO Kvasiny na trh práce okresu Rychnov nad Kněžnou je v bakalářské práci provedena případová studie, která se zabývá vývojem počtu pracovníků automobilového závodu v Kvasinách a celkové míry nezaměstnanosti v okrese. V této studii se předpokládá, že nedošlo k masivní investici do závodu a tím nedošlo k rozsáhlému nárůstu nových pracovních míst.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V první teoretické části jsou podrobně vysvětleny základní pojmy, týkající se fungování trhu práce a průmyslových zón. Teoretická část práce je vedena na základě odborné literatury a vědeckých článků. Je zde definován samotný trh práce a jeho podrobné členění, dále je v práci uvedena charakteristika a financování průmyslových zón a v neposlední řadě základní determinanty ovlivňující schopnost získání pracovního místa na trhu práce.

Druhá část bakalářské práce je zaměřena na socioekonomickou charakteristiku okresu Rychnov nad Kněžnou. Je zde zkoumán vývoj počtu obyvatel, vzdělanostní struktura vývoj míry nezaměstnanosti a další faktory. Je zde představen automobilový závod ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách a jeho vliv na fungování trhu práce ve studovaném okrese. Na konci bakalářské práce je pomocí SWOT analýzy a případové studie vyhodnocen vliv průmyslové zóny ŠKODA AUTO Kvasiny na trh práce v okrese Rychnov nad Kněžnou.

1. Definice základních pojmů

Bakalářská práce se zabývá tématem vliv průmyslové zóny na trh práce, podrobněji se specifikuje na průmyslovou zónu ŠKODA AUTO Kvasiny a její působení na pracovní trh okresu Rychnov nad Kněžnou. Pro pochopení základních principů tohoto tématu se budou následující kapitoly věnovat primárním pojmům, které pomohou na základě odborné literatury teoreticky popsat fungování trhu práce. V teoretické části je tedy vysvětleno fungování a rozdělení trhu práce a v další části je práce zaměřena na průmyslové zóny, jejich účel, zdroje financování a přínosy v oblastech, ve kterých se nacházejí.

1.1 Trh práce

Trh práce je místem, kde se střetává nabídka práce s poptávkou po práci. Na straně poptávky po práci stojí firmy, hledající zaměstnance, kteří zase tvoří nabídku práce na pracovním trhu. Na trhu práce se setkávají potenciální zaměstnanci a zaměstnavatelé. Pro ideální fungování ekonomiky se stát snaží usilovat o rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou trhu práce, neboť práce je jednou z nejdůležitějších lidských potřeb v zájmu jedince i celé společnosti. (Novák, 2016) Během jednání se nabízející a poptávající dohadují o ceně a množství směnného zboží, v tomto případě práce. Prostřednictvím tohoto procesu jsou následně lidé rozděleni do jednotlivých oborů, firem a regionů. Organizací a distribucí práce jsou uspokojeny osobní potřeby jednotlivých lidí i celé společnosti. Nabídka práce, poptávka po práci a cena práce jsou tři základní faktory, které tvoří pracovní trh (Brožová, 2018).

1.1.1 Primární a sekundární

Prvotní členění trhu práce se rozděluje na 2 typy a to na základě možnosti získání práce, velikosti mzdového ohodnocení a riziky např. zdravotními spojenými s danou prací. Proto je trh práce dělen na tzv. trh primární a sekundární. Primární trh práce se považuje za místo s lepšími pracovními příležitostmi. Mimo to pak i s relativní pracovní jistotou, kariérním růstem a s lepšími pracovními i mzdovými podmínkami.

Naproti tomu sekundární trh práce obsahuje místa s nižší sociální příležitostí i mzdovým ohodnocením. Lidé na tomto trhu podstupují riziko s kratší i delší nezaměstnaností, zároveň mají malou šanci na zvýšení své kvalifikace či přejítí na primární trh. Mladí lidé,

nekvalifikovaní, osoby se zdravotním postižením, příslušníci menšin a lidé v předdůchodovém věku se často vyskytují na sekundárním trhu a je pro ně velice obtížné přejít na primární trh (Večerník, 2009).

Typickým příkladem pro odlišení těchto dvou trhů jsou agenturní pracovníci a kmenoví zaměstnanci. Lidé zaměstnaní prostřednictvím pracovní agentury nemají pevné pracovní smlouvy, jako kmenoví zaměstnanci. Tím že je jejich práce zprostředkována, část z jejich mzdy je zkrácena o částku, která jde pracovní agentuře, výměnou za nalezení práce pro daného člověka. Pracovní úvazky agenturních zaměstnanců jsou relativně nestabilní, neboť závisejí na poptávce. (Bek, 2019) Agenturní zaměstnávání je spjaté i se závodem ŠKODA AUTO, a.s. v Kvasinách, ve kterém pracuje přes 2 000 agenturních zaměstnanců. Tento typ zaměstnávání je značně používán u cizinců, kteří jsou zaměstnaní skrz agenturu a jejichž pracovní pozice je obvykle omezena na dobu určitou.

1.1.2 Formální a neformální

Obdobně jako to bylo u primárního a sekundárního trhu, lze trh práce rozdělit z hlediska legálnosti na formální a neformální. Tyto dva trhy spolu vzájemně korespondují a jedna změna na jednom z trhů se promítá na druhém. Oficiální pracovní příležitosti, tedy legální volná pracovní místa se nabízejí na formálním trhu práce. (Večerník, 2009) Samotná ŠKODA AUTO, a.s. oslovuje zaměstnance prostřednictvím internetových nebo tiskových inzerátů nebo pomocí radiových spotů. Zájemci o zaměstnání se hlásí o práci pomocí e-mailové komunikace, sociálních sítí a webových stránkách. Pro uchazeče slouží i bezplatné telefonní linky. V neposlední řadě mohou zájemci, bez předchozí domluvy, navštívit náborové centrum v Kvasinách. Společnost nabírá pracovníky i skrz agentury práce, takovou je např. agentura Manpower (Marešová, 2018).

Naopak tomu je u neformálního trhu práce, který je mimo kontrolu státu, například daňového úřadu. Často se hovoří o šedé nebo dokonce černé ekonomice. V této části trhu lze najít nelegální podnikání, rodinné výpomoci atd. Motivy pro účinkování na tomto typu trhu jsou individuální, avšak lze předpokládat, že tím hlavním důvodem je možnost přivydělání si nebo vyhnutí se placení daní (Večerník, 2009). Přestože je nezaměstnanost velmi nízká a pracovní trh nabízí desítky tisíc volných míst, tak se stále dají najít případy, kdy jak zaměstnavatelé, tak zaměstnanci obcházejí právní předpisy a vydělávají si tzv. prací načerno. Za obcházení právních předpisů hrozí tvrdý postih. Podle § 140 zákona o zaměstnanosti č.

435/2004 Sb., mohou zaměstnavatelé za nelegální zaměstnávání dostat pokutu až 10 milionů korun. Pokuta se ovšem dotkne i člověka, který práci načerno přijal, pro něho hrozí finanční postih pro přestupek až do výše 100 tisíc korun (Preuss, 2018).

1.1.3 Externí a interní

Trh práce lze dále rozdělit na vnější a vnitřní – uvnitř podniku. V případě externího trhu se jedná o trh otevřený, kde si firmy navzájem konkurují. Hledáním pracovníků na vnějším trhu řeší zejména malé firmy do 10 zaměstnanců. Interním trhem můžeme chápat trh uvnitř firmy, kde dochází k rozmisťování pracovníků na základě administrativních pravidel a mechanismů. Jestliže firmy nemají vhodné pracovníky pro pružnou reakci na změnu poptávky na trhu, zhruba pro polovinu se jeví vhodnější proškolení stávajících pracovníků namísto propuštění a hledání nových na externím trhu práce. Obě formy se zároveň i kombinují (Novák, 2016).

Ve společnosti ŠKODA AUTO patří vzdělávání zaměstnanců k nezanedbatelným nástrojům pro rozvoj automobilky. Firma od roku 2013 vložila více než 260 milionů Kč do modernizace vzdělávacích prostor a z toho 20 milionů Kč v roce 2018 do vzdělávacího centra v Kvasinách, ŠKODA Akademia (ŠKODA AUTO a.s., 2019).

2. Nezaměstnanost

Nezaměstnanost se řadí ruku v ruce s inflací a výkony ekonomiky k nejdůležitějším ukazatelům, podle kterých se stanovuje ekonomická vyspělost dané země. Je třeba říci, že nezaměstnanost na trhu práce není nikdy nulová. Důvodem je např. přestěhování rodiny a následné hledání práce v novém prostředí nebo z důvodu hledání lépe vyhovujícího zaměstnání pro danou osobu. V mezičase, tedy po opuštění minulé pracovní pozice a hledáním nového zaměstnání zůstává daná osoba tzv. frikčně nezaměstnaná (Novák, 2016).

Nezaměstnanost souvisí ovšem i s hospodářským cyklem. V případě, že se ekonomice vede dobře, firmy rozšiřují svoje působení a potřebují nové zaměstnance. Naopak v případě nedostatku zaměstnanců, produkují firmy méně než by byly schopny s plnou pracovní kapacitou. Na základě statistických údajů z června roku 2017 klesla míra nezaměstnanosti na 4 %. Tu dobu bylo registrováno 297 439 uchazečů o práci, což byl zatím nejnižší výsledek

od června roku 1998. Co se týče počtu volných pracovních míst, jejich podíl k počtu nezaměstnaných představoval 62 %, což znamenalo druhou nejvyšší hodnotu na světě, na prvním místě bylo Japonsko (Brožová, 2018).

Podle ekonomické teorie nezaměstnanost lze definovat jako dostatečné nevyužívání výrobního faktoru práce. Nezaměstnanost vzniká důsledkem ekonomické nerovnováhy, tedy nerealizované nabídky práce na trhu práce. Jedná se o stav, kdy převládá nabídka nad poptávkou. V důsledku dochází k nedostatečnému nevyužívání práce, základního zdroje bohatství. Příčinou vedoucí k nezaměstnanosti existuje hned několik, například se jedná o: demografické vlivy, mzdovou politiku a nepružnost mezd, vývoj inflace, státní zásahy na trhu práce, chování odborů, střídání hospodářských cyklů aj. (Novák, 2016).

2.1 Členění obyvatelstva z hlediska nezaměstnanosti

Píchová (2018) říká, že obyvatelstvo se člení na dvě základní skupiny a to na ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo. Pracovní sílu daného státu tvoří právě ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Občané daného státu v produktivním věku, kteří nepracují a ani nijak zaměstnání nevyhledávají autorka řadí do ekonomicky neaktivního obyvatelstva. Do této kategorie patří studenti denního studia, kteří se připravují na svá budoucí zaměstnání, avšak maximálně do věku 26 let. Dále jsou to ženy a muži v domácnosti nebo na rodičovské dovolené, zdravotně či tělesně handicapované osoby, osoby na rodičovské dovolené a ti občané, kteří si dobrovolně či nedobrovolně zvolili život bez pracovního zařazení.

Klasifikace zaměstnaných osob byla přijata na mezinárodní konferenci statistiků práce a to v roce 1993. Od té doby platí terminologie pro jednotlivé skupiny zaměstnaných osob. Podle ČSÚ (2018) za zaměstnané se považují všechny osoby starší patnácti let. Hlavním kritériem zaměstnané osoby je jakékoliv odměňování za pracovní aktivitu. První skupinou jsou podle ČSÚ (2018) zaměstnanci placení zaměstnavatelem. Tato skupina se následně dělí na podskupinu zaměstnanců tzv. "v práci", ti jsou odměňováni formou mzdy nebo platu, peněžního či naturálního charakteru. Druhou podskupinou jsou tzv. "v zaměstnání, ale ne v práci", jsou osoby, které nějaký čas pracovaly ve svém současném zaměstnání, ale během daného období nebyly dočasně v práci.

Druhá skupina jsou zaměstnaní ve vlastním podniku. Ta se následně dělí na "v práci" a "v podniku, ale ne v práci". Osoby "v práci" vykonávají činnost za účelem dosažení zisku nebo rodinného příjmu, ať už vyjádřený v peněžních nebo naturální formě. Osoby "v podniku, ale ne v práci" pak představují subjekty s vlastním podnikem, kteří nebyly z jakéhokoliv důvodu během týdne dočasně v práci (ČSÚ, 2018).

Nezaměstnanost, respektive míra nezaměstnanosti je důležitým aspektem, který pomáhá určit, jaká je situace na daném území a zda je potřeba zavést určitá opatření, npř. pomocí vytváření průmyslových zón, jakou je i Škoda auto v Kvasinách, která pomůžou zlepšit situaci na trhu práce a snížit tak míru nezaměstnanosti a tím i celkovou životní úroveň v určité oblasti. Hlavním cílem je zjistit, jak velká míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou je v porovnání s ostatními okresy v kraji Hradec Králové. Později je v bakalářské práci míra nezaměstnanosti využita k porovnání s hypotetickou mírou nezaměstnanosti. Ta je analyzována v kapitole 11 a je vedena na základě hypotetické situaci, kdy by nevznikla nová pracovní místa spojená s rozvojem závodu v Kvasinách, a tak by se míra nezaměstnanosti zvýšila.

2.2 Dopady nezaměstnanosti

Evropská unie, ale i celý svět se potýká několik desetiletí s otázkou problému nezaměstnanosti, jejíž počátky vedou až k ropným šokům v 70. letech. Dopady nezaměstnanosti negativně působí jak na hospodářský růst státu, tak i na sociální a politickou stabilitu země. Dlouhodobá nezaměstnanost s sebou nese majetkové, zdravotní, duševní i sociální problémy. Tyto dopady se odlišují v závislosti na minulém postavení nezaměstnané osoby na trhu práce, na délce výkonu dané pracovní činnosti a jeho pracovní pozici v dřívějším zaměstnání. Dopady nezaměstnanosti se v zásadě dělí na 2 typy, na ekonomické a sociální (Potužáková, 2016).

2.2.1 Ekonomické dopady nezaměstnanosti

Důsledek ztráty zaměstnání znamená ztráty statků a služeb. Lidé bez pracovní pozice, ačkoliv by rádi pracovali, se pak nepodílí na pracovní aktivitě, kterou vynaloží pro tvorbu statků a služeb. Dostatečné nevyužívání výrobního faktoru práce, má za následek zároveň nevyužívání ostatních výrobních faktorů, které tak zůstávají mimo výrobní proces. Chybějící

prvek práce znamená výpadek objemu produkce HDP dané ekonomiky, čímž část produktu zůstává nevyrobená a není k dispozici pro potencionální spotřebu (Krebs, 2015).

Tyto dopady jsou pak ještě silnější v období hospodářské krize. Takovou byla globální finanční krize probíhající v období 2008-2012 a znamenala propouštění spousty zaměstnanců. Dopady ztráty práce jsou pak daleko tvrdší, než se zdá, zasahují totiž větší skupiny obyvatel a i celé regiony (Buchtové, 2013). Ekonomické dopady předmětné průmyslové zóny jsou nastíněny v kapitole 6.1.1., kde jsou rozebrány dotace ze státního rozpočtu, které byly díky předmětné průmyslové zóně investovány pro zlepšení a rozvoj regionu, z hlediska dopravní infrastruktury a další.

2.2.2 Sociální a psychické dopady nezaměstnanosti

Buchtová (2013) poukazuje na to, že ztráta práce je spojena se stresem, který poškozuje jak psychické tak i fyzické zdraví. Dále uvádí, že nezaměstnaní lidé často cítí duševní úzkost, nepohodu a také deprese. Výskyt depresí podle Buchtové (2013) významně koreluje s nárůstem nezaměstnanosti. Lidé ve středním věku se po ztrátě práce stabilizují pomaleji na rozdíl od mladších věkových skupin.

Buchtová (2013, s. 75-76) říká: „Ztráta práce je kritickým zážitkem, který postihuje relativně malé procento populace... Ale dopad změn celkové ekonomické situace může jemnějším a pozvolnějším způsobem ovlivnit mnohem více lidí. Pracující, kteří opustí svoji práci, sice mohou bezprostředně nastoupit jinde, ovšem za cenu psychické zátěže ze změny prostředí a nutnosti nového zaučení. Jejich sociální status tedy poklesne.,,

Od nezaměstnaného jedince se očekává, že je schopen tuto situaci vyřešit, nalezením práce. Pokud není schopen práci nalézt, je často vnímán jako méněcenný, líný a neschopný. Tlak vyvíjený společností je pak tak silný, že nutí nezaměstnaného, aby věnoval, co nejvíce času aktivnímu hledání práce za jakoukoliv mzdu a s jakýmkoliv rizikem (Dinuš, 2014). Existencí průmyslové zóny je mnohem snazší nalézt pracovní místo, jelikož se tyto zóny neustále rozvíjejí, čímž musí přijímat další zaměstnance. Jinak tomu není ani u průmyslové zóny Škoda Auto Kvasiny. Ta zaznamenala především v roce 2016 masivní nárůst pracovníků. V těchto případech je tedy menší riziko nenalezení práce a zároveň se zabrání psychickým a sociálním dopadům, které jsou brány v potaz v kapitole 8, při vyhodnocení pomocí SWOT analýzy, na obyvatelstvu žijící nedaleko průmyslových zón.

3. Faktory ovlivňující nezaměstnanost

Následující podkapitoly mají za cíl představit determinanty, které přetváří celkovou míru nezaměstnanosti na daném území. Tyto faktory jsou v práci později používány a analyzovány se zaměřením na okres Rychnov nad Kněžnou a to jak utváří vývoj poptávky a nabídky po práci. Výběr rozhodujících determinantů je vybrán na základě odborné literatury a vědeckých článků.

3.1 Vzdělanostní struktura

Vzdělání je jedním z nejdůležitějších faktorů při hledání práce. Zpravidla platí, že čím nižší vzdělání, tím vyšší riziko neúspěchu při hledání práce. Tento fakt ovšem silně ovlivňuje výskyt průmyslových zón, který dává možnost zaměstnávání především manuálními pracovníkům (Krebs, 2015).

Vliv vzdělanostní struktury má významný vliv na vývoj nezaměstnanosti v daném území. Obecně platí, že lidé s vyšším dosažením vzděláním nebo absolvovanými pracovními kurzy jsou schopni získat lépe placené pracovní pozice s vyšším platovým ohodnocením než ti s nižším vzděláním. Obecně platí výrazná negativní korelace mezi úrovní vzdělání a nezaměstnaností (Večerník, 2009).

Podle mnoha výzkumných studií a zpráv je vzdělání jedním z nejdůležitějších faktorů při hledání pracovní pozice. Tyto studie často tvrdí, že vzdělanější lidé si dokáží snadněji najít zaměstnání. Míra nezaměstnanosti je pak u vysokoškoláků zpravidla nejnižší a naopak u pracovníků se základním vzděláním bývá nejvyšší (Krebs, 2015).

Podle zprávy založené na nejnovějším přehledu OECD Education at a Glance 2015 byl podíl vysokoškoláků ve věku 25-64 let v České republice dvoutřetinový v porovnání se zeměmi OECD. Podíl populace s vysokoškolským vzděláním ve věku 25-64 dosahoval v České republice 22 %, zatímco průměr zemí OECD činil 33 %. Jednalo se o pátý nejnižší podíl vysokoškoláků vůbec, avšak vysoké procento zaznamenal podíl na magisterské úrovni, který patřil naopak k nejvyšším v zemích OECD 16 %. V roce 2014 patřila nezaměstnanosti

absolventů vysokých škol ČR (2,6 %) k nejnižším v zemích OECD, byla poloviční oproti jejich průměru (5,1 %) (MŠMT, 2016).

Vzdělání je v návaznosti na cíl práce důležitá kvůli struktuře vzdělanosti obyvatel okresu Rychnov nad Kněžnou a jejich následném uplatnění na trhu práce. V bakalářské práci je v kapitolách 7.3 a 7.4 analyzována vzdělanostní struktura obyvatel okresu a vzdělanostní struktura společnosti Škoda Auto. Úroveň vzdělání je pak rozhodující pro uplatnění v budoucím profesním životě a existence výrobních závodů dává velkou možnost obyvatelům s nižším vzděláním.

3.2 Zaměstnanost cizinců

Po vstupu České republiky do Evropské unie dne 1. 5. 2004 se otevřel český trh práce okolnímu světu, tedy členským státům Evropské unie, která tou dobou měla 24 členů, dnes rozšířené o Bulharsko a Rumunsko a ponížená po odchodu Velké Británie z EU. EHP (Evropský hospodářský prostor) zaručující volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu mezi zeměmi EU a zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO). Země ESVO, jako je Norsko, Island a Lichtenštejnsko nejsou členy EU. Rovněž se otevřela Švýcarsku, které není členem Evropské unie ani Evropského hospodářského prostoru. Vztahy Švýcarska s EU jsou stanoveny na základě bilaterálních dohod. Lidé hledající práci z těchto zemí mají tak stejné postavení jako občané České republiky. To znamená, volný přístup k pracovnímu trhu. Zaměstnávání občanů cizí státní příslušnosti i mimo evropský kontinent bylo možné i před vstupem do EU. Pracovní pozice byly nabízeny zahraničním pracovníkům na základě bilaterálních smluv, případně v rámci ratifikovaných vícestranných smluv (Damen, 2019).

Možnost vstupu cizinců na český trh práce je několik, např. povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty nebo prostřednictvím pracovní agentury. Zaměstnanecká karta představuje pro vlastníka povolení pobývat na území České republiky za účelem zaměstnání. Oproti tomu Povolení k zaměstnání umožňuje pouze k výkonu zaměstnání na území ČR, tito cizinci si zároveň musí sehnat i povolení k pobytu, tento typ zaměstnávání cizinců se týká především sezónních prací, krátkodobého zaměstnání do 3 měsíců či stážistů. Další možností pro cizince, jak získat pracovní pozici na daném území je prostřednictvím pracovních agentur. Existují i možnosti, kdy se nevyžaduje povolení k zaměstnání, jedná se o cizince s trvalým pobytem, studenty připravující se na své budoucí zaměstnání, sportovce, umělce

nebo cizince provádějící montáže na základě obchodní smlouvy. Veškeré výjimky jsou uvedeny v ustanovení § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (Matzner, 2018).

Zaměstnávání cizinců v současné době vyvolává otázky, zda tito pracovníci, na základě nižších platových nároků nepřebírají pracovní příležitosti domácímu obyvatelstvu, které pak hůře hledá uplatnění na trhu práce. Dalším problémem je zvyšující se kriminalita, probíraná v kapitole 6.1.1, s nárůstem cizinců na daném území, konkrétně v okrese Rychnov nad Kněžnou, kam míří za prací rok od roku více cizinců zejména kvůli závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, která zaměstnává zhruba 3 tisíc cizinců.

4. Definice průmyslové zóny

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí (MPO) je za průmyslovou zónu považována plocha využívaná pro výrobní závody, které se zpravidla zaměřují na zpracovatelský průmysl, strategických služeb nebo technologických center a dalších dle klasifikace ekonomických činnosti CZ-NACE (MPO, 2018).

Za průmyslovou zónu se považuje celistvá zastavěná plocha nebo území, na kterém je povoleno, na základě schválení pravomocného rozhodnutí, vystavit objekty určené pro podnikatelskou činnost. Průmyslovými zónami jsou zároveň určeny ty oblasti, které jsou podpořené Programem na podporu průmyslových zón (MPO, 2017).

Provozní činnost v daných zónách probíhá kompletně uvnitř objektů, které jsou obvykle bez oplocených plotů a s možností volného pohybu pro návštěvníky. Průmyslovou zónu lze tedy charakterizovat jako ucelený soubor průmyslu, služeb se souborem funkcí odborného charakteru. Tento celek maximálně zužitkovává vzájemnou podporu ostatních firem ve výměně informací, poradenství, vzájemné prezentace a využívání mezinárodních kontaktů. Tato kooperace má za cíl získání lepších výsledků, v uvedených oblastech je používána takřka pravidelně. Zakládání průmyslových zón lze především pokládat za ekonomickou nutnost, nejen pro krajská města ale i pro města s menším počtem obyvatel. Tento trend vytváření dalších průmyslových zón s sebou nesou významný ekonomický přínos a tím jsou nová pracovní místa a jiné možnosti odvíjející se od velikosti investovaného kapitálu přicházejícími investory. Zakládáním průmyslových zón má tedy nemalý význam v pomoci regionů s vysokou mírou nezaměstnanosti. Investice a nově vytvořená pracovní místa se pojí s dále vzniklými synergickými efekty, jedná se například o nové pracovní příležitosti u subdodavatelů nebo o služby přicházejících investorů. Lze konstatovat, že hlavní zájem o vytváření a rozvoj průmyslových zón má místní samospráva, s cílem nalákání dalších investorů, kteří následně vytvoří nová pracovní místa pro obyvatele ze samotného města a nejbližšího okolí. V těchto zónách, zpravidla vznikajících na okrajích měst se obvykle angažují místní menší firmy a zahraniční partneři (prumyslove-zony.cz, 2020).

4.1 Financování průmyslových zón

Od roku 1998 stát investoval do vystavění 103 průmyslových zón s celkovou rozlohou 3 129 hektarů částku více než 8,9 miliardy korun. Samotní investoři zabrali přibližně 70 % takto připraveného území. Do těchto průmyslových zón přišlo již 520 investorů, ti se v nich zavázali investovat 192 miliard korun a vytvořit 119 000 pracovních míst, jak vyplývá ze statistik agentury CZECHINVEST (prumyslove-zony.cz, 2020). Tato agentura byla založena Ministerstvem průmyslu a obchodu České republiky. Od roku 1998 účinkuje na trhu průmyslových nemovitostí s úkolem pomáhat podnikání a investicím v České republice, toho roku zároveň začala agentura CzechInvest pracovat na Programu na podporu rozvoje průmyslových zón (prumyslove-zony.cz, 2020). Průmyslové zóny vznikají díky místní samosprávě. Vznik průmyslových zón je však velmi finančně náročný a mnohdy se stává, že není v silách obce/města z vlastních zdrojů takový projekt realizovat. Pokud by průmyslovou zónu měla financovat sama místní samospráva, znamenalo by to zadlužení se na dlouhou dobu. Jedním z důvodů na podporu průmyslových zón bylo vytvoření dotačních titulů, které koordinuje již zmíněná agentura CzechInvest (prumyslove-zony.cz, 2020).

4.1.1 Program na podporu průmyslových zón

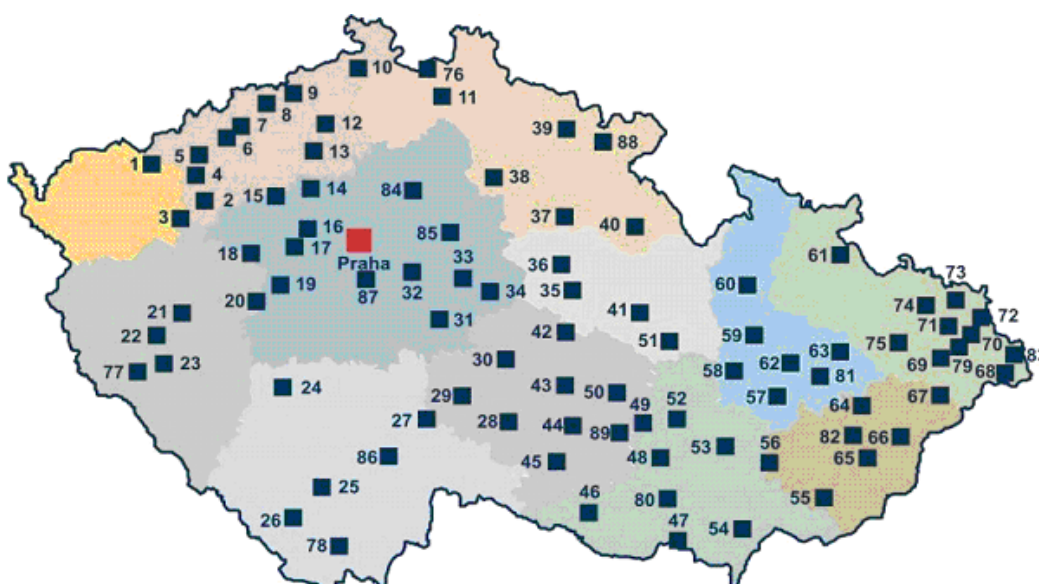
Program na podporu průmyslových zón (dále jako Program) se začal realizovat v roce 1998, poté co byla schválena vládou dotace ve výši 55,5 mil. korun na investiční přípravu průmyslových zón v Bystřici nad Pernštejnem a Karviné o výměře 52,5 hektarů. Tyto konkrétní zóny byly vybudovány jako předpoklad pro tvorbu nových pracovních míst v oblastech postižených restrukturalizací průmyslu (prumyslove-zony.cz, 2020).

Program čerpal finanční prostředky formou přímých dotací, dotací úroků a návratných finančních výpomocí z financí státního rozpočtu. Tato podpora byla určena pro obce, svazky obcí, kraje, ale rovněž pro rozvojové společnosti a významné investory. Program na podporu průmyslových zón přispěl k nárůstu konkurenceschopnosti, investičního prostředí a samozřejmě k vytvoření volných pracovních příležitostí. Program trval až do roku 2005.

Na končící Program na podporu rozvoje průmyslových zón, který realizovala agentura CzechInvest roku 1998, navázal Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. Ten definuje pravidla a podmínky pro udělování podpory krajům, obcím a

podnikatelským subjektům na projekty výstavby a regenerace nemovitostí pro podnikání, včetně příslušné infrastruktury. Účelem programu je zvyšování konkurenceschopnosti a to zejména v ekonomicky slabých regionech, přispívá k vytváření volných pracovních míst a k regeneraci pozůstatků průmyslové, zemědělské nebo jiné činnosti, tzv. brownfieldů (MPOa, 2017).

Doposud bylo v rámci Programu na rozvoj průmyslových zón a Programu na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury podpořeno od roku 1998 celkem 104 dotačních akcí, zaměřených na vytváření průmyslových zón, ze státního rozpočtu v hodnotě téměř 12 miliard korun. Zároveň bylo vytvořeno v podpořených průmyslových zónách na 132 500 pracovních míst a 270 miliard korun na příchozích investicích. Program na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury je schválen pro období 2005 – 2020.

Obrázek 1: Podpořené průmyslové zóny
Zdroj: Průmyslové zóny

Na obrázku 1 jsou zobrazeny podpořené průmyslové zóny a to od roku 1998 Programem na podporu průmyslových zón. Pod bodem 40 je průmyslová zóna Kvasiny, ta bude popsána podrobněji v kapitole 8.1 bakalářské práce. Počet průmyslových zón není přesný, neboť v ČR určit přesné množství není jednoduché, neboť neexistuje limit určující vymezení průmyslové zóny (prumyslove-zony.cz, 2020).

Podle studie rozvoje průmyslových zón Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou (dále jen jako studie rozvoje průmyslových zón) jsou dopady průmyslové zóny u většiny obcí spíše

pozitivní, avšak u obcí nacházejících se přímo v oblasti průmyslových zón se objevují i negativní dopady. Tyto vlivy se týkají např. obce Kvasiny, Solnice nebo Lipovka, negativní dopady se pak s větší vzdáleností od průmyslové zóny zeslabují a mění v pozitivní.

Ke kladným dopadům patří zejména nízká míra nezaměstnanosti a finanční příjmy daně z příjmu fyzických osob jdoucí do rozpočtu obcí. Negativem průmyslových zón zejména pro zmíněné obce, jejichž lokalita se vyskytuje v bezprostřední blízkosti oblasti průmyslových zón je vyčerpání daného trhu práce, což znamená problém v hledání nových pracovníků ostatních firem, které nejsou spojeny s automobilovým průmyslem. Mezi další negativní účinky průmyslové zóny je dopravní zatíženost, pomalé zanikání tradičních řemesel a přeláčení pracovníků zaměstnaných průmyslovými zónami (CIRI, 2016).

5. Socio-ekonomická charakteristika analyzovaného okresu Rychnov nad Kněžnou

Přestože vliv průmyslových zón do značné míry ovlivňuje regionální míru nezaměstnanosti, není to jediný faktor, který hýbe s nezaměstnaností. Již zmíněná cyklická nezaměstnanost ovlivňuje míru nezaměstnanosti. Tento typ nezaměstnanosti je vyvolán recesí v důsledku hospodářských cyklů., kterým prochází většina ekonomik.

Typickým příkladem hospodářské recese byla světová finanční krize vyvolaná v roce 2008 zejména americkou hypoteční krizí. Dopad hospodářské krize měl za výsledek zvýšenou míru nezaměstnanosti. Druhým příkladem pak byla transformace české ekonomiky po roce 1989 na tržní hospodářství, kdy české podniky nedokázali soupeřit novým konkurenčním hráčům a levné práci ze zahraničí, což měla za následek zvýšení míry nezaměstnanosti.

Druhá polovina bakalářské práce se věnuje analyzování vlivu průmyslové zóny Škoda Auto v Kvasinách na fungování trhu práce v okrese Rychnov nad Kněžnou. Za pomoci statistických dat, veřejně sdílených na webových stránkách Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), jsou v následujících částí porovnávány a vyhodnocovány jednotlivá data, zaměřená na vývoj míry nezaměstnanosti, struktury pracovních míst a volných pracovních pozic, vzdělanostní struktury atd. Zjištěné poznatky jsou shrnuty a vyhodnoceny v závěru práce pomocí Swot analýzy.

5.1 Okres Rychnov nad Kněžnou

Studovaný územní region Rychnov nad Kněžnou se nachází ve východní části Královéhradeckého kraje. Sousedí na západní části s okresem Hradec Králové, v severní s okresem Náchod a jižní hranici tvoří okresy Pardubického kraje, okres Pardubice a okres Ústí nad Orlicí. Na východní stranu okresu Rychnov nad Kněžnou tvoří státní hranice s Polskem. Dopravní síť okresu Rychnov nad Kněžnou tvoří dva dopravní tahy. První vede z Hradce Králové přes Týniště nad Orlicí, Kostelec nad Orlicí, Vamberk směrem na Šumperk. Druhý vede z Náchoda přes Dobrušku, Rychnov nad Kněžnou a Vamberk do Ústí nad orlicí a do Brna. Povrch regionu v jihozápadní oblasti tvoří roviny, ve střední pahorkatiny, ty přecházejí v horský masív Orlických hor. Nejvyšším bodem je Velká Deštná

s 1 115 m nadmořské výšky. Výškové rozdíly se projevují i v podnebí, jihozápadní je mírné, drsnější podnebí je v oblasti Orlických hor. Tyto hory jsou od roku 1969 vyhlášeny chráněnou krajinnou oblastí (ČSÚ, 2020a).

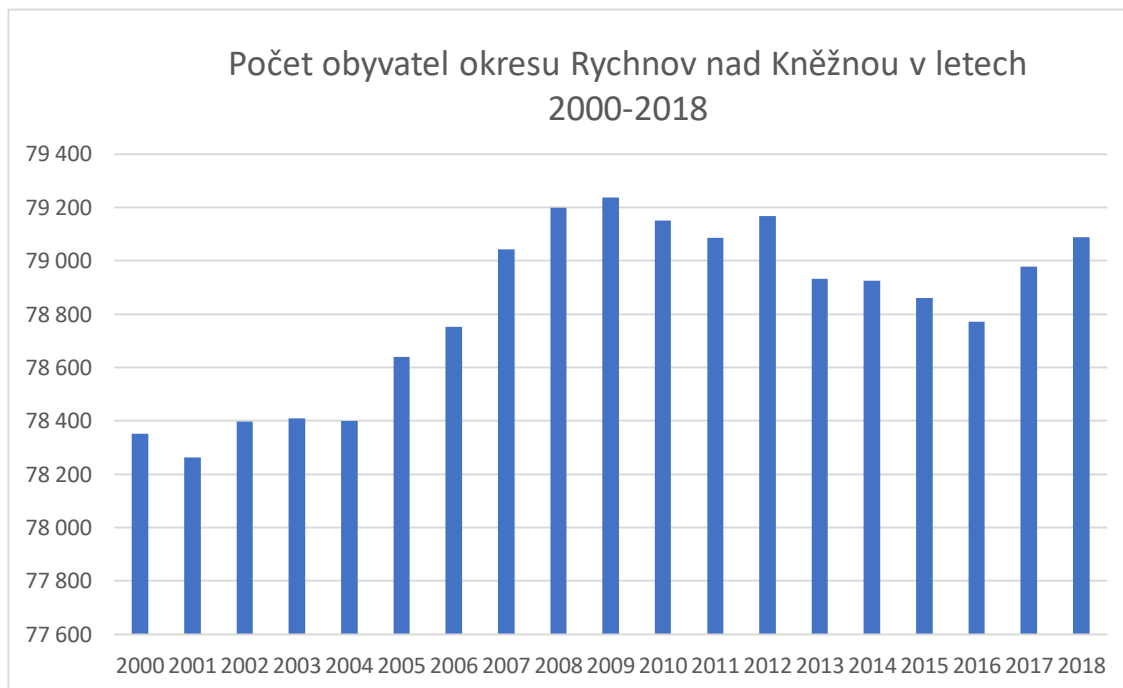
Lokalita zejména pohraničí Orlických hor se stává problémovou, zejména kvůli špatné dopravě a nedostatku pracovních míst. Obyvatelé této oblasti tak mají velké problémy, zejména s hledáním práce v dané lokalitě. Proto často dojíždějí za prací, nehledě na to jak dlouhá je časová náročnost, i díky špatné dopravní situaci a terénu.

5.2 Demografický vývoj

Nejdůležitějším faktorem, který ovlivňuje kvalitu lidských zdrojů daného regionu je demografický vývoj. Demografický vývoj se neustále vyvíjí o narůstající počet obyvatel a strukturu a rozmístění. Je samozřejmostí, že se městské části výrazně liší od venkovských, zejména svým přístupem k trhu práce a hledáním odlišných zaměstnání apod. Struktura obyvatel, tedy i kvalita lidských zdrojů se odlišuje nejen rozčleněním území na města a vesnice, ale i z hlediska dalších faktorů. Silným faktorem je geografická poloha, vzdálenost mezi jednotlivými obcemi, hustotou zalidnění a především dopravním spojením.

Celkový počet obcí v okrese Rychnov nad Kněžnou je 80 samostatných obcí, z nich má 9 statut města a 2 statut městyse. Z pohledu počtu obyvatel je okres Rychnov nad Kněžnou nejmenším v kraji, k 31. 12. 2018 na území žilo 79 088 obyvatel. V sídelní struktuře zaujímá první místo okresní město Rychnov nad Kněžnou s 11 088 obyvateli, následuje město Dobruška s 6 791 obyvateli, Kostelec nad Orlicí s 6 187 obyvatel a Vamberk 4 595 obyvatel. Menší obce se pohybují od 500 – 999 obyvateli (ČSÚ, 2020a).

Následující obrázek 2 zobrazuje vývoj počtu obyvatel v letech 2000-2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou. Lze zpozorovat růst od roku 2001 do roku 2009, kdy bylo zaznamenáno největší počet obyvatel 79 238, naopak nejméně obyvatel je zaznamenáno právě v roce 2001 a to 78 263 obyvatel.

Obrázek 2: Počet obyvatel Okresu Rychnov nad Kněžnou v letech 2000-2018

Zdroj: ČSÚ 2020b

Od roku 2009 tento trend začal klesat, až do roku 2016, poté opět začal stoupat vzhledem k zvyšujícímu se počtu přistěhovalých osob (ČSÚ, 2020a).

5.3 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou

Tabulka 1 zobrazuje roční vývoj roční míry nezaměstnanosti v letech 2009-2018 u jednotlivých okresů Královehradeckého kraje. Nezaměstnanost okresu Rychnov nad Kněžnou kolísala v letech 2009-2013 a na konci tohoto časového rozmezí dosáhla svého maxima míry nezaměstnanosti, kdy dosáhla hodnoty 5,9 %. Ostatní okresy Královehradeckého kraje měly podobnou stoupající tendenci vývoje nezaměstnanosti ve sledovaném období 2009-2013. Téměř všechny okresy až na okres Hradec Králové měly v roce 2013 nejvyšší míru nezaměstnanosti

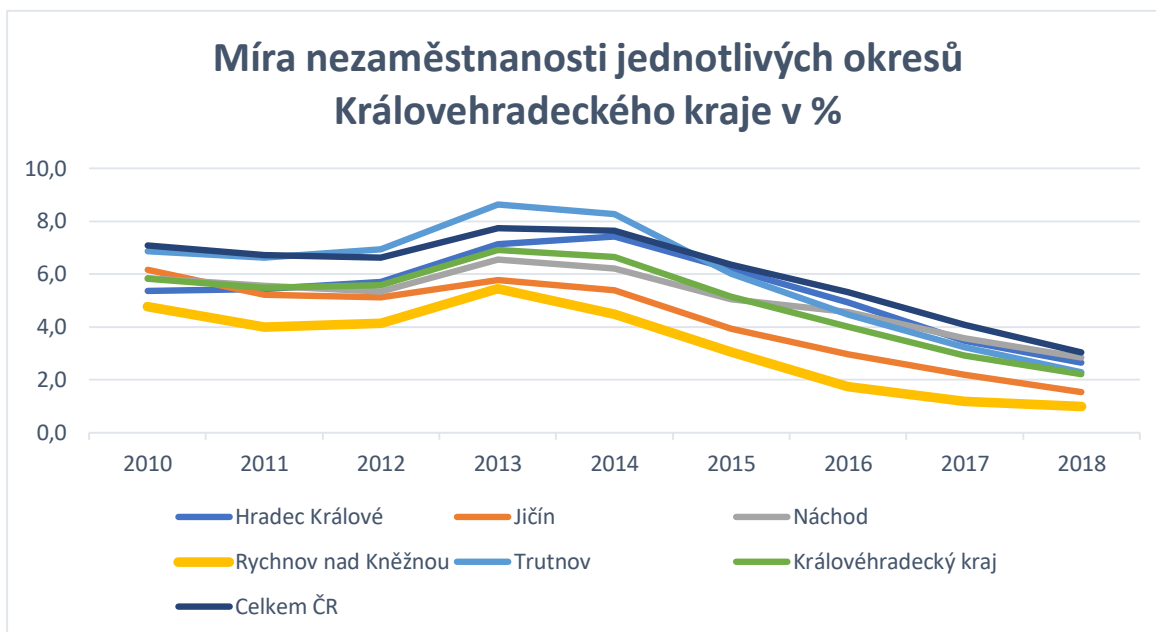
Tabulka 1: Míra nezaměstnanosti okresů Královehradeckého kraje

Kraj, okres	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hradec Králové	4,1	5,1	5,3	5,7	6,9	7,2	6,0	4,9	3,5	2,7
Jičín	5,9	6,3	5,4	5,4	5,9	5,6	4,3	3,3	2,4	1,8
Náchod	4,9	5,7	5,4	5,3	6,3	6,1	5,0	4,4	3,5	2,8
Rychnov nad Kněžnou	4,6	5,1	4,4	4,7	5,9	5,0	3,6	2,2	1,4	1,2
Trutnov	6,4	6,7	6,6	6,9	8,4	8,3	6,3	4,7	3,5	2,5
Královehradecký kraj	5,1	5,7	5,5	5,7	6,8	6,7	5,3	4,1	3,0	2,3
Celkem ČR	6,1	7,1	6,7	6,6	7,7	7,6	6,3	5,3	4,1	3,0

Zdroj: MPSV 2020a (vlastní zpracování)

právě v tomto roce. Tento trend mohl mít souvislost s pomalu končící hospodářskou recesí, která započala v roce 2007. Přesto měl okres Rychnov nad Kněžnou spolu s okresem Jičín nejnižší nezaměstnanost o hodnotě 5,9 %.

Jak lze lépe vyzorovat z obrázku 3, po roce 2013 nastal značný pokles nezaměstnanosti u všech sledovaných okresů. Avšak největší pokles byl zaznamenán právě u okresu Rychnov nad Kněžnou, kde hodnotu míry nezaměstnanosti dlouhodobě klesala až do roku 2018, kdy za sledované období dosáhla nejnižší hodnoty nezaměstnanosti, jak v Královehradeckém kraji, tak i v celé České republice. Podíl lidí bez práce dosáhl hodnoty 1,2 procenta.

Obrázek 3: Míra nezaměstnanosti jednotlivých okresů Královéhradeckého kraje v %

Zdroj: MPSV 2020a (vlastní zpracování)

Okres Rychnov nad Kněžnou se řadí dlouhodobě k okresům s nejnižší nezaměstnaností v rámci Královéhradeckého kraje, ale i celé České republiky. Mezi 77 okresy v České republice, se okres Rychnov nad Kněžnou k roku 2018 řadí k okresu s nejnižším podílem nezaměstnanosti v celé České republice (ČSÚ, 2018). Tato situace má souvislost právě s vysokou poptávkou po zaměstnancích ze strany závodu ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách, ale i dalších firem.

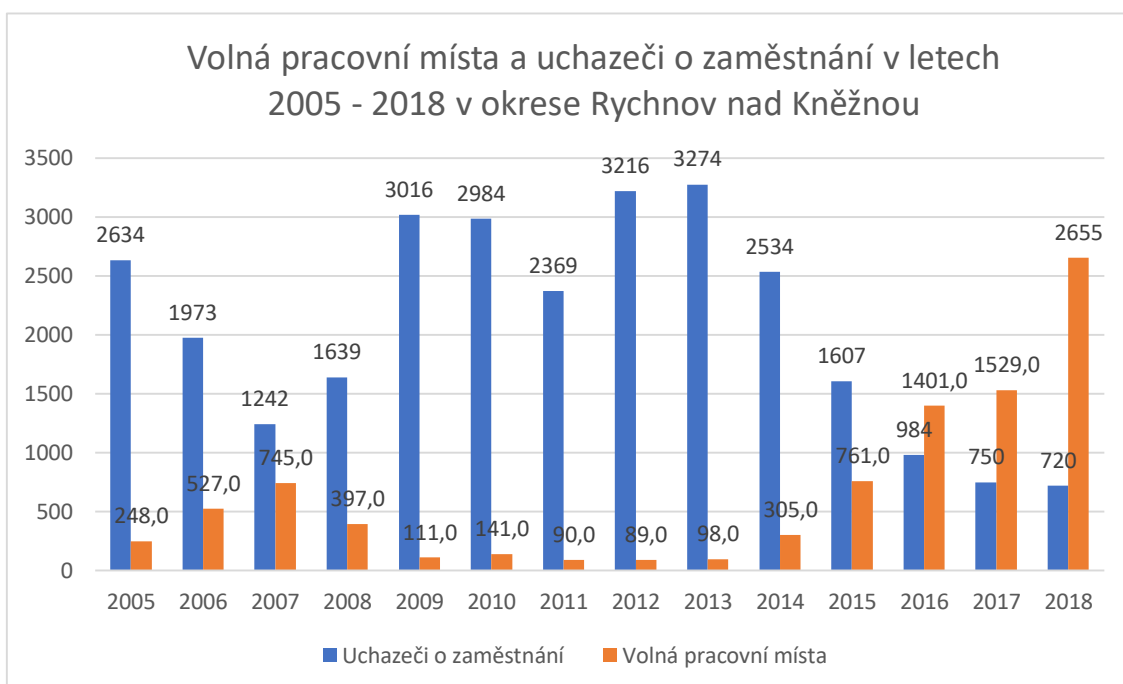
Podle studie rozvoje průmyslových zón byl vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2000-2016 kopírovala křivka míry nezaměstnanosti v České republice a v kraji Hradec Králové. Avšak v každém jednotlivém roce dosahovala míra nezaměstnanosti nižších hodnot, než tomu bylo u vyšších územních celků (CIRI, 2016).

5.4 Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa

Obrázek 4 ukazuje vývoj uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v letech 2005-2019. Modrý sloupec znázorňuje vývoj uchazečů o zaměstnání a oranžový sloupec vývoj počtu volných pracovních míst. Rok 2009 vzhledem k hospodářské recesi, znamenal pro okres Rychnov nad Kněžnou, ale zároveň i pro Královéhradecký kraj a celou Českou republiku pokles počtu volných pracovních míst. V letech následujících a to až do roku 2013

počet volných pracovních míst spíše klesal, kromě nepatrného nárůstu v roce 2011, kdy v sledovaném okrese počet volných pracovních míst mírně vzrostl.

Od roku 2014 počet volných pracovních začal významně posilovat. Meziroční růst počtu volných pracovních míst v okrese Rychnov nad Kněžnou přesahoval v roce 2014 100% nárůst, z 305 na 761 míst. V následujících letech 2015 a 2016 se tento počet téměř zdvojnásobil ze 761 na 1401 pracovních míst. Rok 2017 v okrese Rychnov nad Kněžnou v počtu volných pracovních míst nevyvolal přílišnou změnu oproti letům předchozím a spíše mírně poklesl o 4 %.

Obrázek 4: Volná pracovní místa a uchazeči o zaměstnání v letech 2005–2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: MPSV, 2020c (vlastní zpracování)

Z obrázku 4 je patrné, že na sledovaném území Rychnov nad Kněžnou činil v prosinci roku 2018 počet volných pracovních míst 2655. Tím se tento okres nachází na druhém místě s nejvyšším počtem dostupných pracovních míst hned po okresu Hradec Králové s počtem 4033 volných pracovních míst. V okresech Hradec Králové, Jičín a na studovaném území Rychnov nad Kněžnou převyšoval počet volných pracovních míst počet uchazečů o zaměstnání. Zatímco v okresech Náchod a Trutnov na jedno pracovní místo připadlo více než 1,1 uchazeče o zaměstnání, jinými slovy zde bylo více pracovních míst než uchazečů. V okrese Rychnov nad Kněžnou, jak je patrné z obrázku 4. připadlo na 0,27 uchazeče na

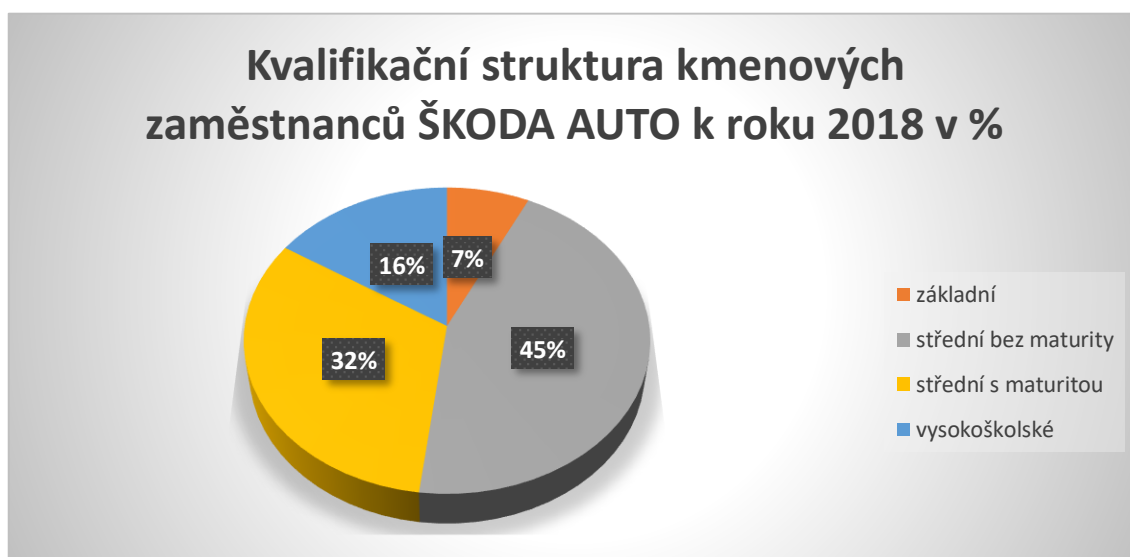
jedno pracovní místo. Tedy počet volných míst byl v uvedeném okrese více než trojnásobný oproti počtu uchazečů o volná místa.

Tato situace má souvislost právě s vysokou poptávkou po zaměstnancích ze strany závodu ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách, ale i dalších firem. Vysoká poptávka po zaměstnancích v průmyslové zóně Kvasiny a snižování míry nezaměstnanosti souvisí s investicemi státu především do rozvoje závodu ŠKODA AUTO a.s., jak je uvedeno v kapitole 8.

5.5 Vzdělanostní struktura závodů ŠKODA AUTO v Kvasinách

Níže uvedený obrázek 5 znázorňuje přibližnou vzdělanostní strukturu závodu v Kvasinách společnosti ŠKODA AUTO. Data jsou vyjádřena relativně v procentech. Vzdělanostní struktura je členěna na základní, střední bez maturity, střední s maturitou a vysokoškolské.

Podle zprávy o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ (aktivní politiky zaměstnanosti) v roce 2018 a strategie APZ pro rok 2019 (ÚP ČR, 2019) nahlásila ŠKODA AUTO úřadu práce 125 volných pracovních míst, přičemž 100 z nich bylo pro dělnické profese (operátoři výroby), dalšími byli operátoři logistiky a svářeči. Podobná nabídka pracovních pozic byla i v roce 2017, kdy firma nahlásila 132 volných pracovních míst a z nich bylo opět 100 do dělnických profesí.

Obrázek 5: Kvalifikační struktura

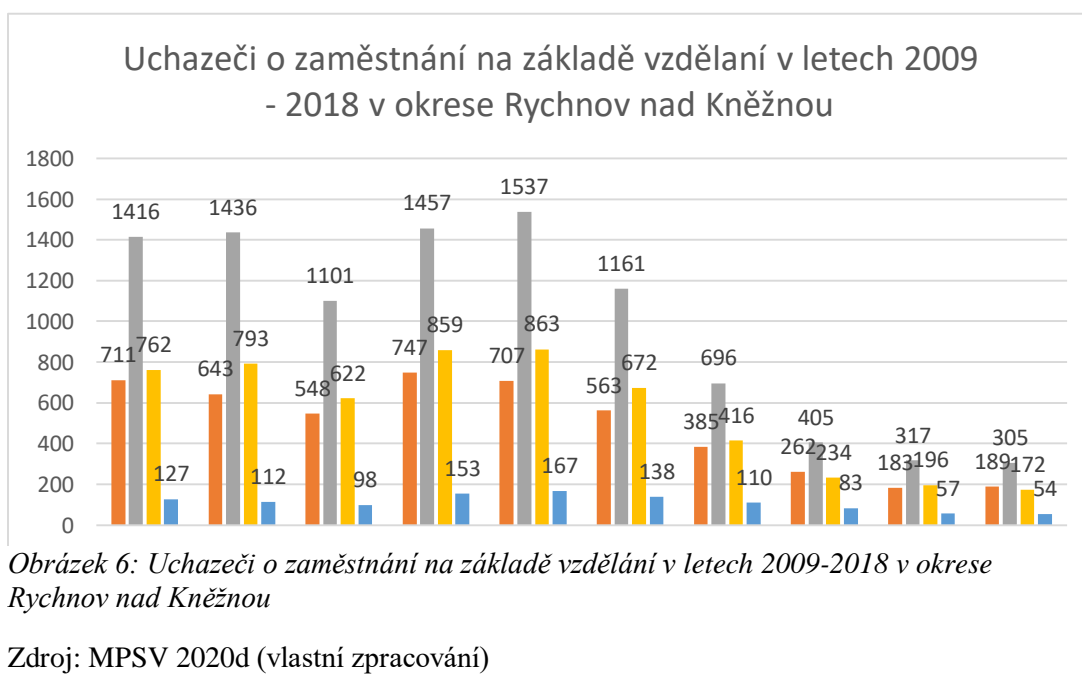
Zdroj: ŠKODA AUTO 2019

Z těchto dat vyplývá jasně převažující podíl manuálních profesí nad administrativními/manažerskými činnostmi. Více jak polovina zaměstnanců pracuje manuálně. Pouze 16 % podílu tvoří vysokoškolsky vzdělaní lidé. Zaměstnanci se středním vzděláním s maturitou zaujímají 32 % celkového podílu zaměstnanců, u této kategorie není zřejmé, kolik procent z nich pracuje manuálně a kolik pracuje v administrativních/manažerských pozicích.

Závod ŠKODA AUTO v Kvasinách je významným zaměstnavatelem zejména pro dělnické, manuální profese, čímž značně ovlivňuje míru nezaměstnanost v okrese Rychnov nad Kněžnou. Uchazeči o zaměstnání dělnických profesí tak mají téměř jistotu v uplatnění se na trhu práce.

5.6 Struktura pracovních míst a uchazečů o zaměstnání na základě vzdělání

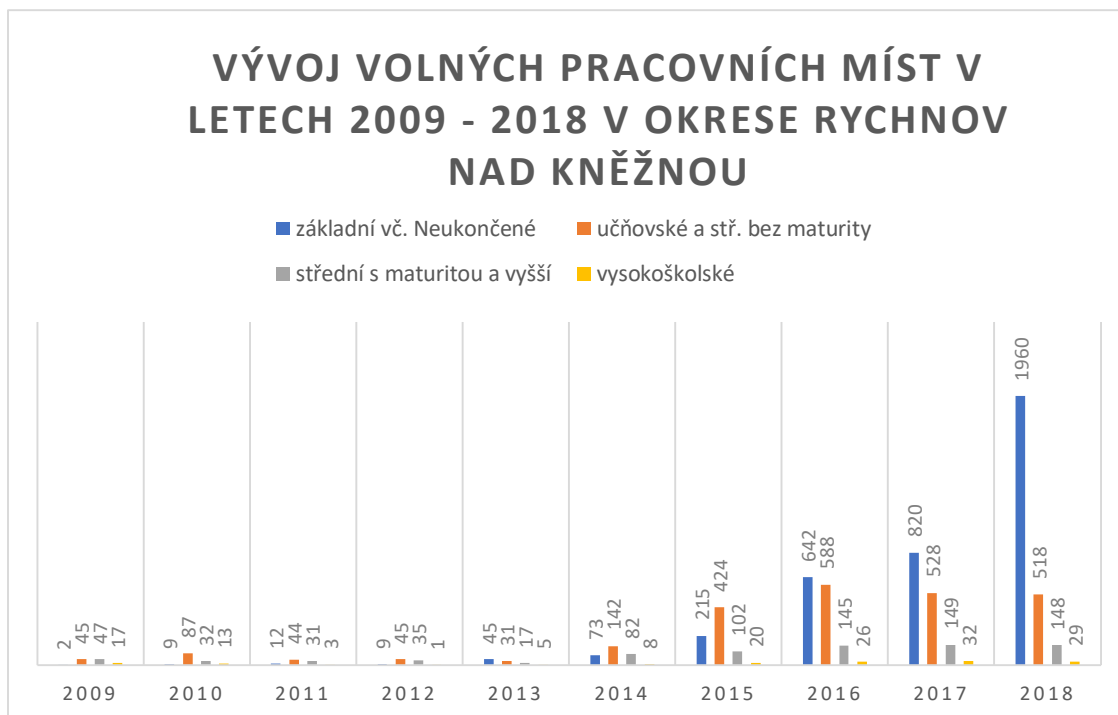
Následující obrázek 6 a 7 popisují průběh počtu volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání na základě vzdělanostní struktury v okrese Rychnov nad Kněžnou v letech 2009–2018. Vzdělanostní struktura je rozdělena na 4 kategorie. Základní vzdělání včetně neukončeného, učňovské a střední bez maturity, střední s maturitou a vyšší, poslední kategorií je vzdělání vysokoškolské. Obrázek 6 popisující průběh uchazečů o zaměstnání

v letech 2009-2013 zachycuje vzrůstající tendenci uchazečů o zaměstnání, výjimkou je rok 2011, kdy byl zaznamenán pokles uchazečů o zaměstnání ve všech strukturách vzdělanosti okresu Rychnov nad Kněžnou. Tento pokles má souvislost se zavedením osmnácti směnného provozu v závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, s cílem rozšíření výrobní kapacity a výrobou 100 000 kusů automobilu Škoda Yeti (ŠKODA AUTO, 2012).

V roce 2011 se zvýšil počet zaměstnanců automobilky o téměř 500 nových pracovníků. Největší změnu zaznamenala skupina uchazečů kategorie vzdělání učňovské a střední bez maturity z 1436 na 1101 uchazečů, u ostatních kategorií nebyly tak výrazné změny. V následujícím roce se počet uchazečů ve všech kategoriích zvýšil zhruba o 25 %. V témže roce byl zrušen 18směnný provoz závodu v Kvasinách (ŠKODA AUTO, 2013). Tento růst trval až do roku 2013, ve kterém byl zaznamenán nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání dle vzdělanostní struktury ve všech kategoriích kromě základního vč. neukončeného vzdělání. V roce 2013 byla zaznamenána nejvyšší míra nezaměstnanosti ve sledovaném okrese Rychnov nad Kněžnou o hodnotě 5,9 %, avšak stále nejnižší v ČR.

Po roce 2013 začala ustupovat hospodářská krize, což mělo za následek klesající tendenci počtu uchazečů o zaměstnání a naopak nabídka volných pracovních míst se rapidně zvyšovala, jak ukazuje níže uvedený graf. Největší nárůst zpočátku zaznamenávaly učňovské a střední obory bez maturity, které se zvýšily ze 142 na 424 volných pozic a dále pak základní vč. neukončeného vzdělání ze 73 na 215 volných pracovních pozic, obě kategorie se z roku 2014 na rok 2015 zvýšily o 66 %. Nejnižší nárůst byl u kategorie vzdělání střední s maturitou a vyšší.

Obrázek 7: Vzdelanostní struktura volných pracovních míst v letech 2009 – 2018 v okrese Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: MPSV 2020d (vlastní zpracování)

Volná pracovní místa v roce 2017 opět stoupla s výjimkou kategorie vzdělání učňovské a střední bez maturity, která naopak klesla o 60 volných pracovních míst. Tento pokles byl spojený s pokračujícím rozšiřováním závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, který znovu zavedl od ledna 2017 osmnácti směnný provoz (ŠKODA AUTO, 2018). Volná pracovní místa v okrese Rychnov nad Kněžnou rostla i v roce 2018, kdy byl zaznamenán největší nárůst počtu nabídek práce, pro osoby se základním včetně neukončeného vzdělání a bylo vytvořeno 1960 pracovních pozic. U ostatních vzdělanostních kategorií pokračovala klesající tendence v počtu volných pracovních míst.

Z obrázku 7 je zřejmé, že nejvyšší nárůst počtu volných pracovních míst v období 2015-2018 bylo v kategorii vzdělání základní vč. neukončené. Tato kategorie počtu volných pracovních míst byla v roce 2018 až čtyřikrát větší než druhá nejvyšší kategorie vzdělání učňovské a střední bez maturity. Z těchto čísel je pravděpodobné, že o dané pozice není velký zájem, ať už z důvodu nízkého finančního ohodnocení nebo rizikovosti.

5.7 Vývoj zaměstnanosti cizinců

Tabulka 2 ukazuje vývoj počtu cizinců v letech 2015 až 2019. V tabulce je uveden celkový počet cizinců v okrese Rychnov nad Kněžnou a dále jsou rozděleni na základě kategorií uvedených v Kapitole. 3.2 Mezi tyto kategorie patří občané Evropské unie (EU), Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Švýcarska, dále na cizince, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání a ty co musí mít povolení a poslední skupinou jsou cizinci mající tzv. zaměstnanecké karty.

Tabulka 2: Rozdělení cizinců v okrese Rychnov nad Kněžnou v letech 2015 – 2019

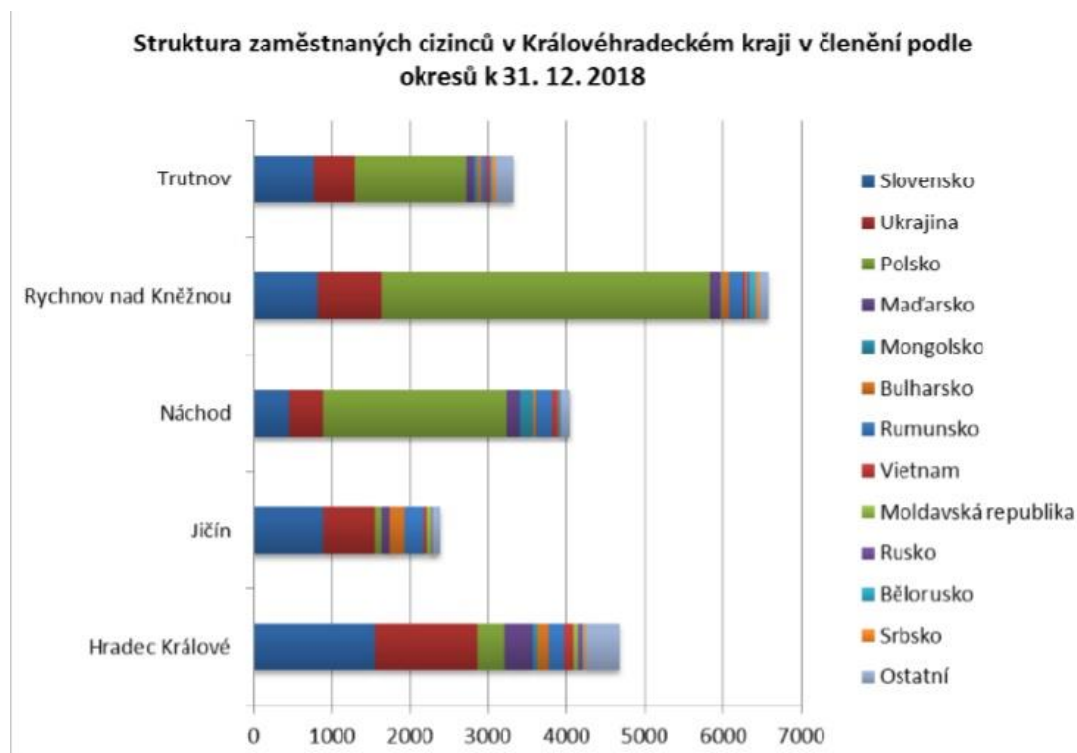
Rok	zaměstnaní cizinci, evidovaní na úřadu práce-celkem	občané EU/EHP a Švýcarska	cizinci, kteří nepotřebují povolení	povolení k zaměstnání	zaměstnanecká karta
2015	1 417	1 278	134	5	0
2016	2 022	1 865	145	1	11
2017	4 463	4 099	278	23	63
2018	5 787	5 050	515	45	177
2019	6 505	5 369	692	104	340

Zdroj: MPSV 2020b

V roce 2015 bylo evidováno podle Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jako MPSV) 1 417 cizinců z toho většinu z nich tvořili občané EU/EHP a Švýcarska. Zbylou část tvořili cizinci, bez nutnosti vlastnit pracovní povolení, kterých v roce 2015 bylo 134 na území okresu Rychnov nad Kněžnou. Povolení k zaměstnání mělo pouze 5 cizinců, povolení pobývat a zároveň pracovat (zaměstnanecká karta) na studovaném území neměl žádný z cizinců. Následující rok počet cizinců vzrostl o zhruba 600, většina cizinců byla ze zemí EU. Cizinců mající zaměstnanecké karty bylo 11 v okrese. Největší růst byl zaznamenán v roce 2017, ve kterém byl 55 % nárůst cizinců na rychnovsku. Největší podíl tvořili znovu občané EU/EHP a Švýcarska, kteří tvořili 4 099 občanů z celkem 4 463 v celém okrese. Ostatní kategorie z tabulky rovněž meziročně výrazně vzrostly.

Uplatnění cizinců se zvyšuje v případě nedostatku pracovních sil na trhu práce nebo tam, kde daní uchazeči nemají dostatečnou kvalifikaci k vykonávání práce nebo o zaměstnání nemají zájem. Zaměstnavatelé tak mnohdy využívají pracovní sílu z jiných zemí, zejména

z Polska, Maďarska, Ukrajiny. Velká část těchto cizinců nachází uplatnění ve výrobních podnicích, často na dělnických pozicích, jako je tomu v případě podniku ŠKODA AUTO.

Obrázek 8: Struktura zaměstnaných cizinců v Královéhradeckém kraji v členění podle okresů k 31.12.2018

Zdroj: ÚP ČR 2019

V počtu pracujících cizinců byl okres Rychnov nad Kněžnou v roce 2017 nejpočetnějším okresem v Královéhradeckém kraji. Z obrázku 8 níže je jasné, že největší podíl tvořili občané Polska, což není náhodou, protože severovýchod okresu Rychnov nad Kněžnou tvoří státní hranice s Polskem, jejichž občané dojíždí za prací právě do České republiky. Druhou nejpočetnější skupinou byli občané Slovenska a třetí občané Ukrajiny. Růstový trend pokračoval až do konce sledovaného období v roce 2019, kdy na studovaném území bylo zaznamenáno 6 505 cizinců. Tato situace je především ovlivněna přílivem pracovníků do závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, který zaměstnává kolem 3 000 pracovníků cizí státní příslušnosti, tedy téměř polovinu cizinců v okrese Rychnov nad Kněžnou.

5.8 Významní zaměstnavatelé

Okres Rychnov nad Kněžnou se vyznačuje nemalým počtem lidí pracujících v automobilovém průmyslu. Ten je zastoupený především závodem v Kvasinách, společností ŠKODA AUTO a.s., jenž se výrazně podílí na zaměstnanosti v daném regionu.

Podle studie rozvoje průmyslových zón se v okrese nachází podniky z odvětví strojírenského, často se jedná o meziprodukty, které dodavatelé poskytují automobilce (CIRI, 2016). Podnikatelské prostředí v okrese je právě proto velmi úzce navázáno na automobilový průmysl. Jedná se hlavně o společnost jakou je Federal-Mogul Friction Products a.s., sídlící v Kostelci nad Orlicí, dále pak firmu Adient Czech Republic k.s. zabývající se výrobou sedaček do osobních automobilů a třetí je společnost ASSA ABLOY Czech & Slovakia, s.r.o., která se nachází v Rychnově nad Kněžnou.

Výběr nejvýznamnějších zaměstnavatelů v okrese Rychnov nad Kněžnou byl stanoven na základě zprávy o situaci na krajském trhu práce, krajskou pobočkou úřadu práce Hradce Králové. U níže vybraných zaměstnavatelů, především u závodu ŠKODA AUTO a.s. je zkoumán vývoj počtu jejich zaměstnanců a dopady na trh práce na region Rychnov nad Kněžnou. Mezi vybrané zaměstnavatele bylo vybráno následujících 5 společností, jedná se o zaměstnavatele:

ŠKODA AUTO a.s. – výroba osobních automobilů, společnost s dlouholetou tradicí se sídlem v Mladé Boleslav, popsána podrobněji v následující kapitole 6.

ASSA ABLOY Czech & Slovakia s.r.o.

Zabývá se výrobou, prodejem mechanických, elektromechanických a elektronických zámek, vložek a bezpečnostních dveří, jedná se o privatizovanou a transformovanou společnost FAB, a.s., v roce 1997 se stala součástí ASSA ABLOY. V roce 2016 byla část firmy odkoupena japonskou společností ALPHA Vehicle Security Solutions Czech s.r.o, její sídlo je v Tyništi nad Orlicí. Společnost ALPHA Vehicle Security Solutions Czech s.r.o. (dříve FAB) je zároveň dodavatelem výrobního závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, kterému poskytuje vložkové zámky do automobilů (ÚP ČR, 2019).

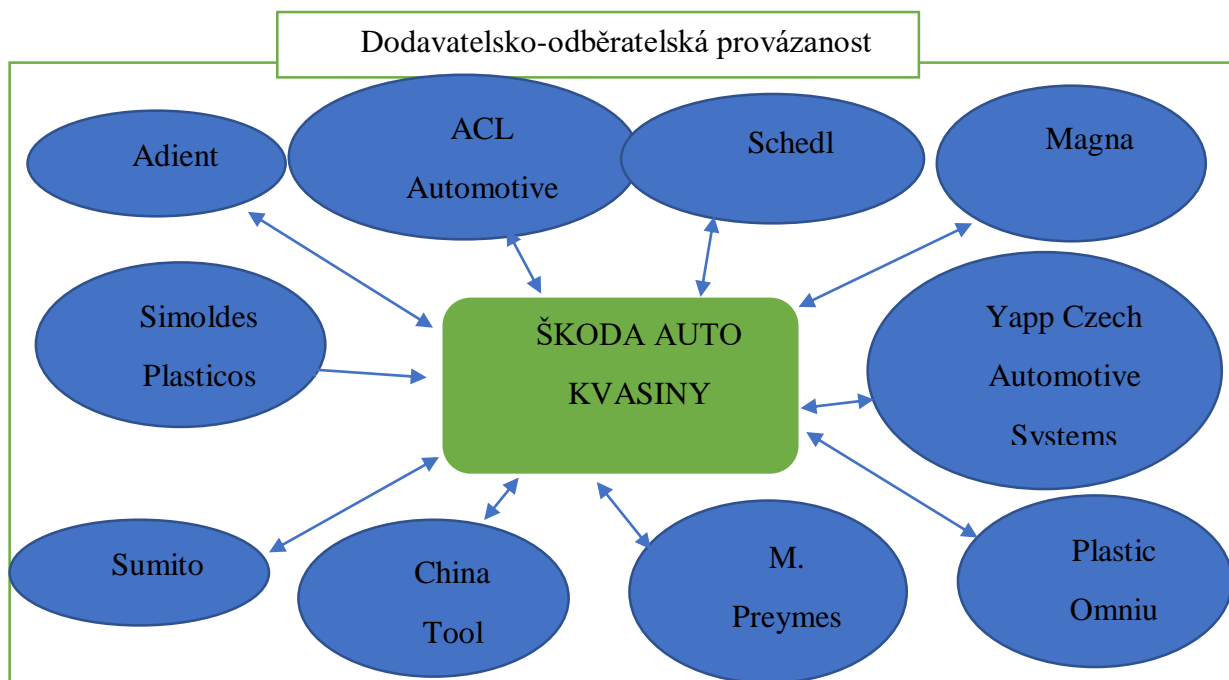
Federal-Mogul Friction Products a.s.

Výroba brzdového a spojkového obložení pro automobily, se sídlem v Nizozemsku. Velice úzce spjatá s automobilovým průmyslem. Využívá možnosti agenturních zaměstnanců. Od roku 1992 se nachází závod v Kostelci nad Orlicí, který je svou formou podnikatelské činnosti spjat se škodovkou v Kvasínách (ÚP ČR, 2017).

ESAB CZ, s.r.o., člen koncernu

Firma zaměřená na výrobu svařovacích a řezacích zařízení a materiálů. Společnost se nachází ve Vamberku. Nevyužívá možnosti agenturních zaměstnanců. Sortiment produktů společnosti je využíván v širokém odvětví od automobilového průmyslu, zpracovatelský průmysl až pro obyčejné opravy a údržbu (ÚP ČR, 2017).

Vedle výše zmíněných firem patřící k nejsilnějším zaměstnavatelům okresu jsou podle studie územních dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou nejpevnější vztahy z hlediska dodavatelsko-odběratelských vztahů firmy uvedené na níže uvedeném obrázku 9. (Šindlerová, 2017).

Obrázek 9: Dodavatelsko-odběratelská provázanost

Zdroj: Šindlerová 2017 (vlastní zpracování)

Podle autorky studie bylo v roce 2017 v přidružených firmách spjatých s automobilovým průmyslem zaměstnáno na 2000 zaměstnanců, v samotném závodě Škoda Auto bylo zaměstnáno 8300 pracovníků (Šindlerová, 2017).

6. Škoda Auto a.s.

Společnost ŠKODA AUTO a.s. patří mezi nejstarší automobilky na světě. Svou historii píše už od roku 1895, tehdy Václav Laurin a Václav Klement založili společnost, která stála u zrodu více než stoleté tradice výroby českých automobilů.

Pozice Společnosti v automobilovém průmyslu vždy byla a nadále je nepřehlédnutelná – a to i díky tomu, že je již více než 25 let součástí koncernu VOLKSWAGEN. Společnost ŠKODA AUTO se stala silnou a mezinárodně úspěšnou firmou. Úspěšně aktivně působí na více než 100 trzích a nabízí zákazníkům celkem osm modelových řad. ŠKODA AUTO patří dlouhodobě k pilířům české ekonomiky.

V současné době zaměstnává v České republice více než 33 600 osob. Zároveň při tom ale nezapomíná být dobrým sousedem ve všech regionech, kde působí. Její výjimečné postavení potvrzují opětovaná vítězství v soutěži Českých 100 nejlepších – na stupni nejvyšším stanula v roce 2018 už poosmnácté z celkem dvaadvaceti vyhlášených ročníků. Společnost sídlí v Mladé Boleslavi, kde se nachází rovněž jeden z výrobních závodů. Zbylé dva závody jsou umístěny v Kvasinách a Vrchlabí.

Vozy s okřídleným šípem ve znaku se však, většinou prostřednictvím koncernových partnerství, vyrábí také v Číně, Rusku, na Slovensku, v Německu, v Alžírsku a Indii, ve spolupráci s lokálními partnery pak rovněž na Ukrajině a v Kazachstánu. Předmětem podnikatelské činnosti Společnosti je zejména vývoj, výroba a prodej automobilů, jejich komponentů, originálních dílů, příslušenství značky ŠKODA a poskytování servisních služeb. V souladu se Strategií 2025 však ŠKODA AUTO prochází transformací k Simply Clever společnosti nabízející zákazníkům nejlepší řešení mobility a související digitální služby (ŠKODA AUTO, 2019).

6.1 Průmyslová zóna Kvasiny

Jádro průmyslové zóny v Kvasinách tvoří závod společnosti Škoda Auto a.s.. Tento výrobní celek se nachází v podhůří Orlických hor Královehradeckého kraje v obci Kvasiny v okrese

Rychnov nad Kněžnou. Závod vznikl v roce 1934. Ze tří výrobních provozů značky Škoda Auto v České republice je tím nejmladším.

Závod společnosti ŠKODA AUTO v Kvasinách je důležitou součástí v rámci sítě výrobních kapacit automobilky. Ve svém portfoliu má aktuálně modely následující modely: ŠKODA SUPERB, ŠKODA SUPERB COMBI, ŠKODA KODIAQ a ŠKODA KAROQ.

Od roku 2015 - 2017 ŠKODA AUTO významně investovala o hodnotě 11 miliard Kč do rozvoje a modernizace závodu v Kvasinách (Gillichová, 2019). V roce 2018 zahájilo provoz nové multifunkční kompetenční centrum. V multifunkčním areálu společnost sloučila zkušební centrum a centrum kvality, logistické tréninkové centrum a centrum finálních úprav pro předsériové vozy.

V roce 2018 se v závodu Kvasiny vyrobilo více než 300 tisíc vozů. Meziročně tak výroba v Kvasinách stoupla 5 procentuálních bodů a tím tvoří přibližně třetinu výroby škodovek v České republice. Takto byla produkce překonána již druhý rok po sobě. Současně se závod v Kvasinách intenzivně připravuje na vstup do éry elektromobility, neboť od roku 2019 tu bude z linek sjíždět ŠKODA SUPERB PHEV (ŠKODA AUTO, 2019).

V Kvasinském závodě nyní pracuje přibližně 9 tisíc zaměstnanců. Tímto je tak největším zaměstnavatelem v Královehradeckém kraji. Další tisíce lidí pracuje v okolních dodavatelských firmách.

6.1.1 Investice průmyslové zóna Kvasiny

Zásadním impulsem pro rozvoj Průmyslové zóny Solnice – Kvasiny byla obrovská investice společnosti Škoda Auto a.s., kdy podle výroční zprávy z roku 2005 společnost v průběhu daného roku investovala do výrobního závodu v Kvasinách 6,3 mld. Kč. Účelem investice bylo zavedení nové řady vozů značky ŠKODA Roomster. Průmyslová zóna Solnice – Kvasiny byla podle usnesení vlády České republiky ze dne 31. srpna 2005 označena za strategickou průmyslovou zónu, tedy brownfield. Na základě usnesení vlády byly určeny celkové náklady pro rozšíření průmyslové zóny o hodnotě 1,38 miliardy korun z toho činila dotace ze státního rozpočtu 1,026 mld. Kč. 346 milionů Kč financoval Královehradecký kraj a 7 miliony Kč přispělo město Solnice (CIRI, 2018).

Financování tzv. první etapy průmyslové zóny Solnice – Kvasiny proběhlo mezi roky 2006–2013 v rámci Programu na podporu podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. První etapu finančně podpořila agentura CzechInvest Ministerstva financí a Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Příjemcem této dotace byl Královehradecký kraj a město Solnice. V rámci projektu, resp. v oblasti dopravní infrastruktury bylo uskutečněno 11 akcí v celkové hodnotě 400 milionů Kč. K největším akcím se řadí trasa mezi Častolovicemi a Solnicí za 150 milionů Kč a obchvat Solnice za 70 milionů korun. Ostatní finanční prostředky byly využity na podporu bydlení (51 milionů Kč), školství (212 mil. Kč), zdravotnictví (45 mil. Kč) či na vybudování hasičské zbrojnice v Rychnově nad Kněžnou (230 mil. Kč) (Götzová, 2016).

O dalším rozšíření závodu v Kvasinách bylo rozhodnuto v roce 2014. na základě investice do závodu společnosti Škoda Auto. Minimální výše investice byla stanovena na 7,2 mld. Kč s časovým horizontem do roku 2017. (CIRI, 2018) Na základě toho bylo schváleno Usnesení vlády ČR č. 9781 k návrhu pro zabezpečení investiční přípravy pro rozšíření průmyslové zóny a zlepšení veřejné dopravní infrastruktury. Dne 9. 2. 2015 představitelé vlády v čele s tehdejšími premiérem Bohuslavem Sobotkou, ministrem průmyslu a obchodu Janem Mládkem, hejtmanem kraje Hradec Králové a se zástupci závodu Škoda Auto podepsali memorandum o spolupráci týkající se rozšíření průmyslové zóny Kvasiny (Holek, 2015). Cílem projektu bylo vytvoření navazující průmyslové zóny pro možné investory zpracovatelského průmyslu. Dalším cílem bylo zlepšení dopravní infrastruktury a podpory regionu jako celku. Na základě rychlého rozvoje závodu Škoda Auto v Kvasinách bylo z původní výše podpory do regionů o hodnotě 3 mld. Kč z roku 2015 aktualizováno vládní usnesení, především kvůli regionálním dopadům v oblasti dopravy, aktualizováno vládní usnesení v roce 2017 na 5,97 mld. Kč (CIRI, 2018).

Cílem investice bylo předpokládané vytvoření 1300 pracovních pozic závodu Škoda Auto, a. s. a dalších 400 pro jejich subdodavatele v přílehlé průmyslové zóně Solnice a Lipovka. Navýšení zaměstnanců bylo však mnohem větší než se předpokládalo (Holek, 2015). V rozmezí let 2015-2017 se zvýšil počet pracovníků v automobilce ze 4630 zaměstnanců na 8719, včetně agenturních zaměstnanců (ŠKODA AUTO, 2018). V tomto časovém rozmezí se zároveň velmi snížila míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou. Z 3,6 % v roce 2015 se snížila na 1,4 %, podle tabulky v kapitole 6.1, což bylo zároveň nižší než celorepublikový průměr. Velký vývoj zaměstnanosti regionu, díky rozšiřování závodu, však má i svá negativa. Přestože okres má nejnižší míru nezaměstnanosti v ČR, vzhledem

k odlivu zaměstnanců do závodu za vyššími mzdami, jeví se nedostatek pracovníků v ostatních pracovních odvětvích, zejména pak ve zdravotnictví. Podle velitele městské policie v Rychnově nad Kněžnou chybí i strážníci, kteří by udržovali pořádek, vzhledem k narůstající kriminalitě ve městě. Podle radnice jsou příčiny vzrůstající kriminality agenturní pracovníci žijící na ubytovnách (ČT24, 2016).

V současné době byla zatím proinvestována zhruba jedna miliarda korun. Jednalo se např. o modernizaci školních areálů a sportovišť v Rychnově nad Kněžnou, technické vybavení hasičů nebo kulturního domu v Solnici. Vzhledem k závažné dopravní zahlcenosti ve směru Častolovice – Rychnov nad Kněžnou a Solnice, kdy denně projíždí osm tisíc aut a z velké části se jedná o kamiony směřujících do průmyslové zóny v Kvasinách se plánuje další obchvat a to ve směru Častolovice a Solnice. Mimo to byly v dubnu roku 2019 zahájeny stavební práce na obchvatu Opočno a Domašín (Lechmann, 2019).

7. Vývoj počtu zaměstnanců z hlediska zaměstnavatelů

Jak uvádí zprávy o situaci na trhu práce v Královéhradeckém kraji výrazně dominují dělnické profese (převažují muži) ve většině uvedených společností. Ve společnosti ŠKODA AUTO a. s. v Kvasínách a stejně tak ve firmě ESAB tvoří 90% zaměstnanců muži. Ve společnosti Federal Mogul Friction Products a.s. tvoří muži více jak polovinu zaměstnanců. Naopak tomu je ve firmě ASSA ABLOY Czech & Slovakia, s.r.o. v Rychnově nad Kněžnou, kde převažují ženy¹ (ÚP ČR, 2015).

Tabulka 3 znázorňuje vývoj počtu zaměstnanců závodu v Kvasínách, společnosti Federal-Mogul, ASSA ABLOY a ESAB CZ v časovém horizontu od roku 2009-2017. V okrese Rychnov nad Kněžnou měl největší počet zaměstnanců po celé sledované období závod v Kvasínách společnosti ŠKODA AUTO. Navzdory pokračujících dopadů hospodářské recese v roce 2010 se závodu v Kvasínách podařilo zvýšit počet zaměstnanců o 252 pracovníků, příčinou byla již zmíněná zvýšená poptávka po nových vozech značky Škoda Yeti, Superb a rozšíření na osmnácti směnný provoz. U ostatních významných zaměstnavatelů regionu byla tendence vývoje počtu zaměstnanců spíše klesající (ÚP ČR, 2011).

Tabulka 3: Vývoj počtu zaměstnanců jednotlivých firem

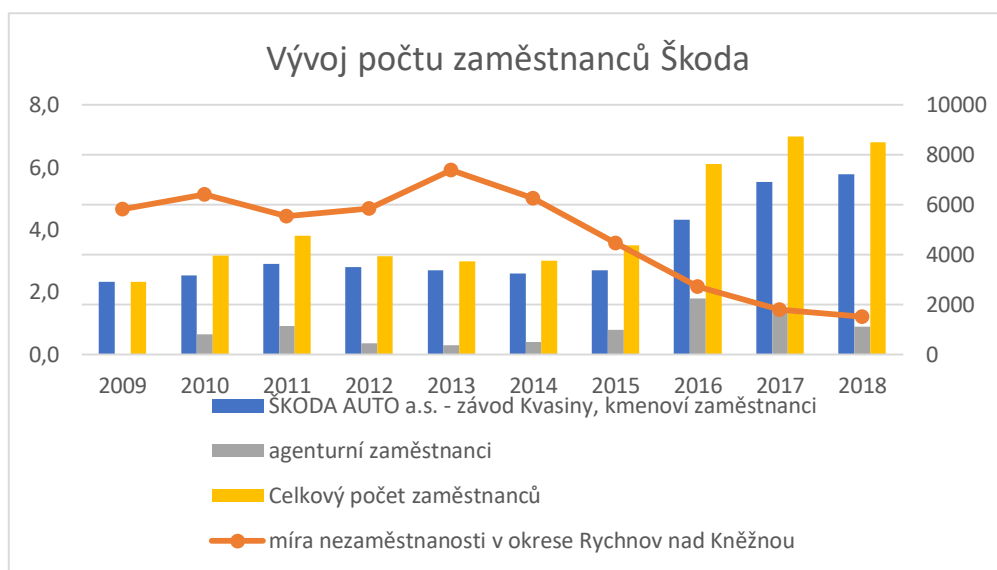
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ŠKODA AUTO a.s. - závod Kvasiny	2895	3147	3626	3481	3373	3242	3374	5391	6897
Federal-Mogul Friction Products a.s.	621	668	647	633	598	599	644	669	628
ASSA ABLOY Czech & Slovakia s.r.o.	893	878	932	926	852	862	912	561	658
ESAB CZ, s.r.o.	666	662	647	646	633	610	610	615	670

Zdroj: ŠKODA AUTO 2010-2018, ÚP ČR 2011-2019, MPSV 2020 (vlastní výpočty)

¹ Mezi další společnost zaměstnávající především ženy se řadí společnost Frostfood a.s., která působí prakticky jako jediný zaměstnavatel v oblasti potravinového průmyslu v Orlických horách.

Meziroční růst závodu ŠKODA AUTO vystřídal pokles v roce 2012, který se týkal všech firem uvedených v tabulce níže. Tento klesající trend trval až do roku 2015, kdy byl počet zaměstnanců závodu v Kvasinách navýšen o 132 nových míst. Tato pozitivní změna se dotkla i u všech ostatních uvedených společností v okrese Rychnov nad Kněžnou. Následující rok znamenal pro závod ŠKODA AUTO obrovský nárůst pracovní síly. Meziroční růst nových zaměstnanců v letech 2015/2016 činil 59,8 %. Tento masivní růst byl zapříčiněn výrobou nových SUV modelům značky ŠKODA a SEAT. Jednalo se doposud o zatím největší nárůst zaměstnanců, během tohoto roku bylo vytvořeno na 2 600 nových pracovních míst. K roku 2017 se počet pracovníků opět zvýšil, avšak už ne tak razantně jako v roce 2016. Meziroční růst zaměstnanců se zvýšil o 27,9 %. Tento vývoj byl, však stále velmi vysoký oproti ostatním významným zaměstnavatelům regionu (ŠKODA AUTO, 2017).

Obrázek 10 společně s tabulkou 4 zachycuje vztah mezi vývojem míry nezaměstnaných osob v okrese Rychnov nad Kněžnou a počtem zaměstnaných osob, včetně agenturních

Obrázek 10: Vývoj počtu zaměstnanců závodu ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách v porovnání s mírou nezaměstnanosti (%) v okrese Rychnov nad Kněžnou

Zdroj: ŠKODA AUTO 2010-2018, ÚP ČR 2011-2019, MPSV 2020 (vlastní výpočty) zaměstnanců v závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách.

Z obrázku 10 lze vypočítat negativní korelaci vývoje počtu zaměstnaných závodů v Kvasinách a vývoje nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou ve sledovaném období 2009 – 2018. Mezi lety 2010 a 2011 došlo ke zvýšení počtů zaměstnanců v závodě ŠKODA AUTO v Kvasinách, z grafu je zároveň patrný pokles míry nezaměstnanosti v celém okrese ve stejných letech.

Tabulka 4: Vývoj počtu kmenových a agenturních zaměstnanců Škoda auto v Kvasinách s mírou nezaměstnanosti

Počet zaměstnanců/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ŠKODA AUTO a.s. -Kvasiny, kmenoví zaměstnanci	2895	3147	3626	3481	3373	3242	3374	5391	6897	7203
agenturní zaměstnanci	-	799	1125	440	349	497	986	2223	1822	1108
Celkový počet zaměstnanců	2895	3946	4751	3921	3722	3739	4360	7614	8719	8503
míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou	4,6	5,1	4,4	4,7	5,9	5,0	3,6	2,2	1,4	1,2

Zdroj: ŠKODA AUTO 2010-2018, ÚP ČR 2011-2019 MPSV 2020 (vlastní výpočty)

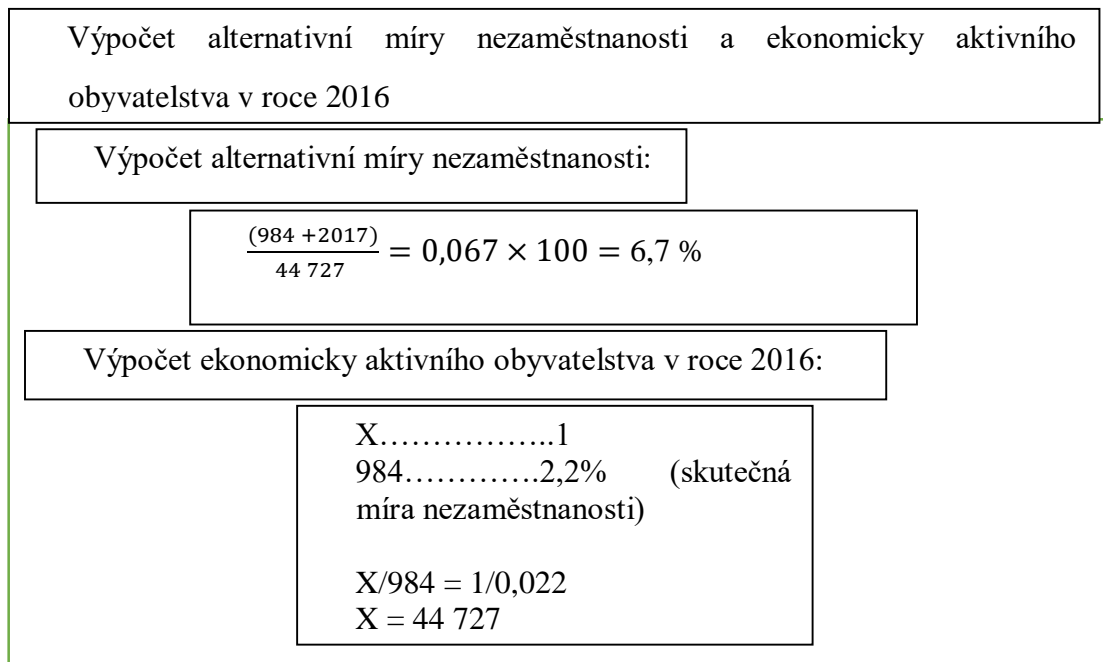
Další časové rozmezí, konkrétně od roku 2011 do roku 2013 byla zaznamenána zvýšená nezaměstnanost, která závisela se sníženým počtem zaměstnanců automobilky v Kvasinách. Poslední závislost ve sledovaném grafu byla od roku 2014 do 2018, kdy nezaměstnanost začala prudce klesat a naopak vývoj počtu zaměstnaných osob v Kvasinském závodě masivně stoupal. Z obrázku 10 je patrné, že díky závodě ŠKODA AUTO v Kvasinách, existuje silná negativní korelace mezi vývojem nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad kněžnou a vývojem počtu zaměstnanců závodu v Kvasinách. Z grafu vyplývá, že výskyt závodu má obrovský význam pro vývoj nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou

7.1 Hypotetická míra nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou

Tato kapitola se zabývá alternativní situací na trhu práce, která se týká možností vztahu mezi vývojem míry nezaměstnanosti a počtem růstu nových zaměstnanců v závodě ŠKODA AUTO, a. s. v Kvasinách. Analyzovaná situace čerpá ze skutečných dat probíraných v kapitole 7 o významných zaměstnavatelech a porovnává je s hypotetickou situací. Alternativní situace vychází z předpokladu, kdy by nedošlo k investici do automobilového závod v Kvasinách za účelem výroby nových vozů značky ŠKODA Superb, Superb Combia a ŠKODA Yeti. V případě, kdy by nedošlo k výrobě těchto vozů, závod by nevykazoval tak silný nárůst u vývoje počtu nových zaměstnanců, který probíhal především v časovém rozmezí 2015-2018. Dalším předpokladem pro následující alternativní míru nezaměstnanosti je, že přírůstek nových pracovníků, kteří byli zaměstnaní díky rozvoji závodu v letech 2015-2018 ve ŠKODA AUTO v Kvasinách, nemohli najít práci a stali by se nezaměstnanými.

V časovém rozmezí 2015-2018 vytvořil výrobní závod ŠKODA AUTO, a. s. v Kvasinách celkem na 3 961 pracovních míst (pouze kmenoví zaměstnanci, celkový nárůst počtu pracovních míst od roku 2015), zatímco počet nezaměstnaných evidovaných na úřadu práce bylo 4 061 (uchazeči o zaměstnání) ve stejném časovém rozmezí. V případě, kdy by automobilka neinvestovala, a tak nerozšířila svůj počet zaměstnanců, hrozilo by zvýšení počtu nezaměstnaných právě o ten samý počet, tedy pravděpodobně 8 022 nezaměstnaných osob (3961 + 4061) celkem od roku 2015-2018, což je téměř dvojnásobný početní nárůst občanů, kteří nemohou nalézt pracovní místo. Tato situace by zároveň měla za následek zvýšenou míru nezaměstnanosti v celém okrese.

Změna míry nezaměstnanosti v letech 2015-2018 je znázorněna na obrázku 12, kde je porovnávána s původní (reálnou) mírou nezaměstnanosti v jednotlivých letech, znázorněná modrou křivkou. Na obrázku 11 je znázorněn postup výpočtu alternativní míry nezaměstnanosti a ekonomicky aktivního obyvatelstva za rok 2016.

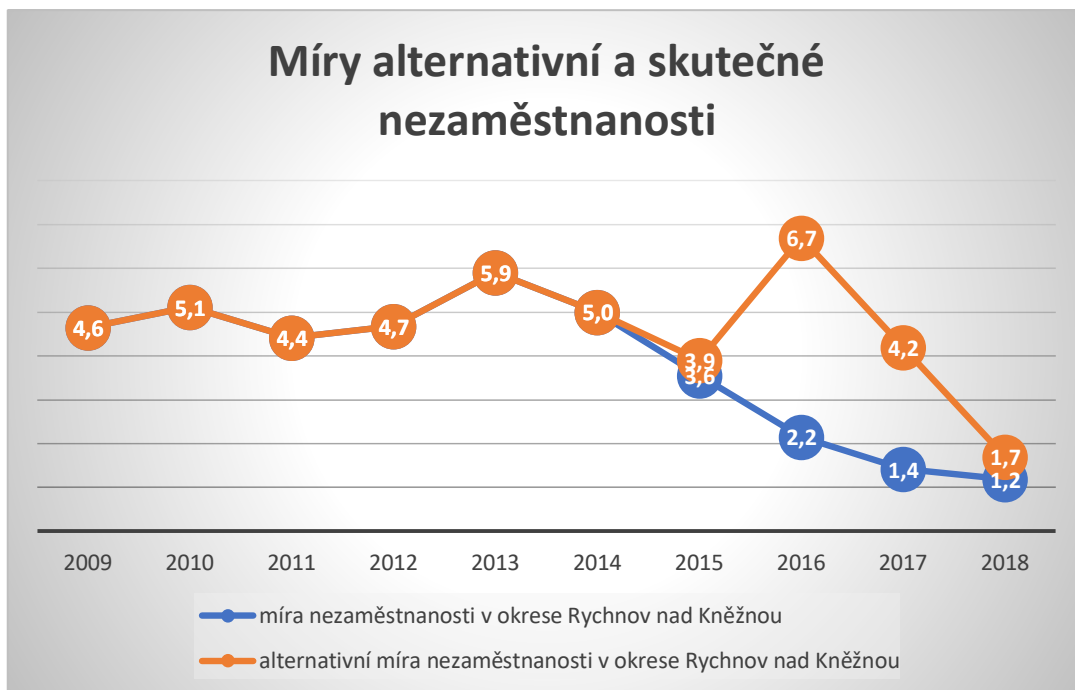

Obrázek 11: Výpočet alternativní míry nezaměstnanosti a ekonomicky aktivního obyvatelstva v roce 2016

Zdroj: (vlastní zpracování)

V případě, kdy by nenastal masivní růst počtu pracovních míst v závodu a za předpokladu, že by tito občané nemohli najít práci, zvýšila by se míra nezaměstnanosti až na hodnotu 6,7 % ((984(uchazeči o zaměstnání v roce 2016) + 2017(navýšení počtu pracovních míst v roce 2016 oproti roku 2015 ve ŠKODA AUTO))/44 727(ekonomicky aktivní obyvatelstvo spočítané pomocí trojčlenky, data za okres nenalezena) v roce 2016, kde by dosáhla vrcholu (následující roky stejným způsobem).

Poté by začala znovu klesat, avšak tato míra nezaměstnanosti by byla třikrát vyšší než její původní (reálná) míra nezaměstnanosti o hodnotě 1,4 %. V roce 2018 by opět klesla na 1,7 %, ale stále by byla vyšší, než je její skutečná hodnota 1,2 %.

Obrázek 12: Míry alternativní a skutečné nezaměstnanosti

Zdroj: MPSV 2020a (vlastní zpracování)

Z těchto poznatků je patrné, že má výrobní závod ŠKODA AUTO průmyslové zóny Kvasiny nezanedbatelný vliv na vývoj trhu práce. Rozvoj automobilového závodu v Kvasinách v roce 2015 měl tak zásadní vliv na podílu v následném vývoji míry nezaměstnanosti v okrese Rychnov nad Kněžnou. V případě zrušení investice by pravděpodobně míra nezaměstnanosti stoupala a nedošlo by tak ke snižování míry nezaměstnanosti až na jedno z nejnižších v České republice.

8. SWOT analýza

Veškeré zjištěné poznatky získané z analyzované části jsou shrnuty v pomoci níže uvedené tabulka 5 SWOT analýzy, která ukazuje silné, slabé stránky vlivu závodu Škoda Auto v Kvasinách na pracovní trh okresu Rychnov nad Kněžnou. Zároveň ukazuje možné hrozby a příležitosti pro budoucí rozvoj regionu a nezaměstnanosti na trhu práce.

Závod ŠKODA AUTO v Kvasinách je největším zaměstnavatelem v celém okrese, k roku 2018 zaměstnával 8 503 zaměstnanců včetně agenturních pracovníků. Ostatní významné firmy v okrese, jako je ASSA ABLOY nebo ESAB CZ máji kolem 500-1000 zaměstnanců, v tomto ohledu nedokáží automobilce v Kvasinách konkurovat. Další silnou stránkou se týká vzdělanostní struktury, jelikož se závod zaměřuje na výrobu automobilových vozidel několika modelů je zapotřebí dělnické a manuální profese, které tvoří více jak polovinu vzdělanostní struktury ŠKODA AUTO, čímž dává možnost práce občanům, kteří by jinak měli větší problém v hledání zaměstnání na trhu práce, kvůli jejich nižšímu vzdělání. Třetím pozitivem je snižování míry nezaměstnanosti, které se promítlo zejména v letech 2015-2018, kdy závod procházel masivním rozvojem a z počtu 4360 zaměstnanců, včetně agenturních v roce 2015 se zvýšil o tři roky později až na 8 503 zaměstnanců, tedy téměř dvojnásobně. To se odrazilo i v míře nezaměstnanosti, která v roce 2015 dosahovala hodnoty 3,6 % a v roce 2018 spadla na 1,2 %. Posledním ze silných stránek je návaznost ostatních podniků na automobilový závod. Příklad takové firmy je např. firma Adient Czech Republic, která se zabývá výrobou sedaček do automobilů nebo Federal-Mogul Friction Product s brzdovými kotouči do aut a další firmy uvedené na obrázku 9 v kapitole 5.8, ve kterých pracují na 2000 zaměstnanců.

Průmyslová zóna má také svá negativa, tím nejvýraznějším je nedostatek pracovníků v jiných profesních odvětvích, nejvíce ve zdravotnictví, v Rychnově nad Kněžnou chybí i strážníci, kteří jsou potřeba, vzhledem k narůstající kriminalitě ve městě. Za situace, kdy pokračuje neustálý přeliv pracovníků do průmyslové zóny, hrozí i naprosté vyčerpání trhu práce, což může znamenat, že nebude dostatek pracovníků, kteří by byli schopni vykonávat danou práci, tak aby byla schopná dostatečně fungovat.

Zvyšující se výskyt kriminální činnosti, jejíž příčinou je vzrůstající počet agenturních pracovníků žijící na ubytovnách, tvrdí radnice města (ČT24, 2016). Tato situace může v budoucnu představovat potenciální hrozbu v podobě další zvyšující se kriminality.

Další z výzkumných studií, pod názvem Dopady rozšiřování závodu Škoda Kvasiny na region Rychnov n. Kněžnou, toto tvrzení vyvrací a odmítá tvrzení o zvyšující se kriminalitě, kvůli cizincům v dané oblasti, avšak připouští zvyšující se výskyt dopravních přestupků a krádeží v supermarketech (Cejpek, 2017).

Tabulka 5: SWOT analýza

SWOT analýza						
Vnitřní prostředí	Silné stránky			Slabé stránky		
	nejsilnější zaměstnavatel			nedostatek pracovníků v jiných odvětví		
	vysoký podíl zaměstnanosti pro dělnické profese					
	snižování míry nezaměstnanosti			dopravní zahlcenost		
	provázání ostatních firem se závodem Kvasiny			znečištění životního prostředí		
Vnější prostředí	Příležitosti			Hrozby		
	vytváření pracovních míst			zvýšená kriminalita		
	rozvoj regionu			úplné vyčerpání trhu práce v oblasti průmyslové zóny Kvasiny		
				COVID-19		

Zdroj: (vlastní zpracování)

Podle studie rozvoje průmyslových zón je očividným negativem dopravní situace v okolí průmyslové zóny. Dlouhé dopravní kolony vedou každý den ve směru do průmyslové zóny a zpět. Tento problém může vyústit ve větší znečištění ovzduší emisemi výfukových plynů a poškození dopravní komunikace v případě dalšího zatěžování. Tyto faktory do jisté míry ovlivňují náladu místních lidí, avšak jistota práce tyto negativní dopady spíše převyšuje (CIRI, 2016). Naproti tomu Cejpek (2017) říká, že lidé závod hodnotí spíše negativně, zejména kvůli špatné dopravní situaci, kdy v časovém rozmezí mezi 13 a 15 hodinou ohromně zintenzivní doprava, vzhledem ke konci směny v automobilce a vyúsťuje v dopravní zácpu. Zároveň autor tvrdí, že vlivem závodu, není dostatek zaměstnanců na pracovních místech, jako je pozice prodavač, kuchař nebo servírka. Z těchto důvodů autor hodnotí i na základě rozhovorů v rámci dotazníkového šetření závod spíše negativně.

V budoucnu je možné na základě dotací ze státního rozpočtu, které byly vyjednány v roce 2016, dále rozvíjet region. Investice ze státního rozpočtu vedou například do dopravní infrastruktury, školství nebo zdravotnictví (Götzová, 2016).

Aktuální, zatím největší hrozbou je situace na globální úrovni v otázce veřejného zdraví. Jedná se o celosvětovou pandemii virové choroby covid-19. To jak rozsáhlé budou dopady na ekonomiku i průmyslovou zónu se ukáží časem, ovšem už nyní se hovoří o nevyhnutelnosti recese. V současné době automobilka v Kvasinách funguje na poloviční výkon. Závod vyrábí na dvě směny, pracovníci musí dodržovat nejrůznější hygienická opatření v podobě nošení roušek nebo používání dezinfekce, avšak největším limitem jsou pracovníci z Polska, kterých je v Kvasinách zaměstnaných 2500 z celkem téměř 9000 pracovníků závodu. Polští pracovníci zůstávají prozatím za hranicemi, vzhledem k tomu, že by po návratu z práce museli zůstat v čtrnáctidenní karanténě (ČT24, 2020).

Závěr

Mezi oblasti s nejnižší mírou nezaměstnanosti v České republice patří okres Rychnov nad Kněžnou, především kvůli existenci průmyslové zóny Kvasiny s výrobním závodem společnosti ŠKODA AUTO, a.s. a řadou subdodavatelů, kteří jsou na závod podnikatelskou činností navázány. Bakalářská práce měla za hlavní cíl stanovit, jakým způsobem ovlivňuje průmyslová zóna Kvasiny trh práce, zda ho nějakým způsobem formuje a zdali snižuje míru nezaměstnanost.

Prvním zkoumaným ukazatelem byla míra nezaměstnanosti (viz. Kapitola 5.3) jednotlivých okresu v porovnání s okresem Rychnov nad Kněžnou. Na základě zjištěných údajů dosahovala míra nezaměstnanosti v rychnovském okrese nejnižších hodnot ve sledovaném období 2009–2018, jak v porovnání mezi jednotlivými okresy, kromě roku 2009, kdy byla nižší v okrese Hradec Králové, tak v rámci celé České republiky. Změny míry nezaměstnanosti, respektive klesající trend míry nezaměstnanosti od roku 2013, byl zapříčiněn hospodářskou krizí, jednalo se tedy o cyklickou nezaměstnanost. Nízká nezaměstnanost daného okresu je zapříčiněna existencí výrobního závodu společnosti Škoda Auto, a.s. nacházející se v obci Kvasiny. K roku 2018 bylo zaměstnáno v automobilce celkem 8 503 zaměstnanců, včetně agenturních zaměstnanců, jak ukazuje tabulka č. 3 popisující vývoj zaměstnanců v závodu.

Průmyslová zóna ŠKODA AUTO silně ovlivnila počet volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání, které jsou popsány v kapitole 5.4. V letech 2005-2015 byl zaznamenán stálý převis uchazečů o zaměstnání nad počtem volných pracovních míst. Zejména v letech 2009-2013 byl obrovský rozdíl mezi uchazeči o zaměstnání a volnými pracovními místy, což mělo souvislost s hospodářskou krizí probíhající v daném období. Až v roce 2014 se začal rozdíl zmenšovat s ústupem recese. Zlom nastal v roce 2016, kdy činil počet uchazečů o zaměstnání 936 naproti 1401 volnými pracovními místy a nadále se rozdíl prohluboval ve prospěch nárůstu volných pracovních míst. Tento obrat souvisí s rozsáhlou investicí do závodu ŠKODA AUTO v Kvasinách, kdy investovala od roku 2015 11,6 miliardy Kč. Negativním dopadem investice je nedostatek pracovníků z jiných pracovních odvětví, zejména zdravotnictví a služeb.

Na co má závod ŠKODA AUTO největší vliv je vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání a nabídky volných pracovních míst v okrese Rychnov nad Kněžnou. Vzhledem k vzdělanostní struktuře samotné společnosti ŠKODA AUTO z kapitoly 6.4 je zřejmé, že závod v Kvasinách je významným zaměstnavatelem zejména pro manuální, dělnické profese. Existence závodu tak dává pracovní příležitost občanům, kteří by jinak měli větší riziko nezaměstnanosti vzhledem k jejich dosaženému vzdělání. Kapitola 5.5 zkoumala strukturu volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání na základě dosaženého vzdělání v okrese Rychnov nad Kněžnou. Ze zjištěných dat jasně vyplývá, že se volná pracovní místa, především pro občany s nižším stupněm vzdělání, budou neustále zvyšovat, vzhledem k expanzivnímu rozvoji automobilového závodu. Protože průmyslová zóna Kvasiny významně ovlivňuje zaměstnanost v okrese, ovlivňuje tak i vzdělanostní strukturu zaměstnanců okresu Rychnov nad Kněžnou. V nejbližší době, tedy nebude v okrese takový zájem o vysokoškolsky vzdělané lidi ve srovnání se zájmem o zaměstnance s nižším dosaženým vzděláním, zejména učňovských oborů. To dokazuje i zpráva přehledu OECD Education at a Glance 2015, která poukazuje na nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí, který dosahoval v České republice 22 %, zatímco průměr zemí OECD činil 33 %. Je tak pravděpodobné, že zájmem závodu o především manuální pracovníky, se bude uvedený rozdíl ještě dále prohlubovat.

Výrazný nárůst se týkal i občanů EU/EHP a cizinců ze třetích zemí v okrese Rychnov nad Kněžnou. Výrazný nárůst byl způsoben především vzrůstajícím tlakem na obsazování nových pracovních míst v Kvasinském závodě, především pro méně kvalifikované pozice. Okres Rychnov nad Kněžnou byl v roce 2017 nejpočetnější v Královéhradeckém kraji. Největší podíl tvořili občané Polska, Slovenska a Ukrajiny. Tato situace je opět způsobena závodem ŠKODA AUTO v Kvasinách, která zaměstnává kolem 3 000 pracovníků cizí státní příslušnosti zejména z Polska, kteří tvoří zhruba 2 500 zaměstnanců z celkového počtu 3 000 zaměstnaných pracovníků cizí státní příslušnosti což tvoří téměř polovinu celkového počtu cizinců v okresu Rychnov nad Kněžnou. V kapitole o významných zaměstnavatelích je znázorněn vývoj počtu zaměstnanců, který se u těch největších pohyboval v rozmezí 500-1 000 zaměstnanců, zatímco závod škodovky měl k roku 2018 celkem 8 503 pracovníků a dalších 2 000 bylo zaměstnáno u dodavatelů, úzce navázaných na automobilový průmysl. V závěru bakalářské práce byla provedena analýza, zaměřená na vývoj míry nezaměstnanosti za situace, kdy by nedošlo k masivnímu nárůstu pracovních míst v závodech

Škoda Auto díky příchodím investicím v roce 2016. Výsledkem byla zvýšená míra nezaměstnanosti až trojnásobně vyšší oproti reálné míře nezaměstnanosti.

Závěrem lze říci, že průmyslová zóna ŠKODA AUTO KVASINY má v okrese Rychnov nad Kněžnou významnou roli, jelikož má zásadní dopad na snižování míry nezaměstnanosti, zejména pak pro dělnické, manuální profese s nižším vzděláním, zaměstnáváním cizích státních příslušníků a rozvoji regionu díky příchodím finančním příspěvkům v podobě dotací ze státního rozpočtu. Toto zjištění je přínosné z důvodu smyslu existence průmyslových zón, které mohou razantně snižovat míru nezaměstnanosti, kvůli tomu je potřeba více investovat do rozvoje a zakládání průmyslových zón k zamezení zvyšování nezaměstnanosti, zejména pak v regionech trpících vysokou mírou nezaměstnanosti, kterým tak existence průmyslové zóny dokáže významně pomoci. V současné době čelí průmyslová zóna ŠKODA AUTO Kvasiny, ale i celá Česká republika a celý svět, globální krizi pandemie virové choroby covid-19. To jak rozsáhlé budou dopady na ekonomiku i průmyslovou zónu se ukáže časem, ovšem už nyní se v závodě ruší třisměnný provoz, zaměstnanci z Polska zůstávají za hranicí a zavádějí se různá hygienická opatření. Vzhledem k tomu že onemocnění koronaviru není stále pod kontrolou, hovoří se o nevyhnutelnosti blížící se další hospodářské krize, která se může projevit i v propouštění pracovníků nejsilnějšího zaměstnavatele okresu Rychnov nad Kněžnou.

Seznam použité literatury

8.1 Citace

BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. 2013. *Nezaměstnanost. 2.*, přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4282-3

BROŽOVÁ, Dagmar. 2018. *Kapitoly z moderní ekonomie trhů práce*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-719-4.

DINUŠ, Peter, Dominika DINUŠOVÁ, Ivan LULJÁK a Ladislav TRNAVSKÝ, Kristína ŠABÍKOVÁ. ed., 2014. *Otázky zamestnanosti*. 1. vyd. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. ISBN 978-80-224-1388-6.

KREBS, Vojtěch. 2015. *Sociální politika*. 6., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s. ISBN 978-80-7478-921-2.

NOVÁK, Václav, Marek VOKOUN, František STELLNER, Marek VOCHOZKA a Robert ZEMAN. 2016. *Trhy práce v České republice po roce 1989: Regionální komparace politik zaměstnanosti*. 1. vydání. Praha: SETOUTBOOKS.CZ, s.r.o. ISBN 978-80-86277-81-3.

VEČERNÍK, Jiří. 2009. *Czech society in the 2000s: a report on socio-economic policies and structures*. 1st ed. Prague: Academia. ISBN 978-80-200-1750-5.

8.2 Internetové zdroje

BEK, Tomáš. 2019. Práce za pokladnou: Flexibilní organizace v supermarketech a prekarizace práce. Sociologický časopis. [online]. 61-86 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/2203052993/abstract/B8333D995E104D15PQ/1?accountid=17116>

CEJPEK, Jan, Denisa EDELMANOVÁ, Pavel FRYDRYCH, Petr KLÍMA, Barbora KRÁTOŠKOVÁ a Magdalena PECHOVÁ, 2017. Dopady rozšiřování závodu Škoda

- Kvasiny na region Rychnov n. Kněžnou [online]. Praha [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: http://urrlab.cz/sites/default/files/_UPLOAD/vyzkumna_zprava_solnice.pdf. Výzkumná práce. UNIVERZITA KARLOVA, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.
- CIRI. 2016. Studie rozvoje průmyslové zóny Solnice – Kvasiny – Rychnov nad Kněžnou. [online]. Hradec Králové: Královehradecký kraj, 2017. [cit. 2020-04-26]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/prumyslove-zony/studie-rozvoje-prumyslove-zony-solnice--kvasiny--rychnov-nad-kneznou-99335/>
- CIRI. 2018. Strategická průmyslová zóna Solnice - Kvasiny. CIRI: Centrum investic, rozvoje a inovací. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.cirihk.cz/prumyslova-zona-solnice-kvasiny.html>
- ČSÚ. 2020a. Charakteristika okresu Rychnov nad Kněžnou [online]. Praha: Český statistický úřad. 2020. [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_rychnov_nad_kneznou
- ČSÚ. 2020b. Okres Rychnov nad Kněžnou. [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020. [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/okres_rychnov_nad_kneznou
- ČSÚ. 2018. Metodické vysvětlivky [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-ctvrtletni-udaje-2-ctvrtleti-2018>
- ČT24. 2016. Chybí zaměstnanci, lékaři i byty. Automobilka Škoda v Kvasinách ovlivňuje celý region. [online]. Praha: Česká televize, 2016. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/kralovehradecky-kraj/1992280-chybi-zamestnanci-lekari-i-byty-automobilka-skoda-v-kvasinach>
- ČT24. 2020. Škoda Auto obnovila výrobu ve všech třech závodech. Ta se rozběhla i v největší továrně Volkswagenu [online]. Praha: Česká televize, 2020. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3084953-automobilka-skoda-auto-obnovila-vyrobu-rozjely-se-vsechny-tri-zavody>

DAMEN, Mario. 2019. Evropský hospodářský prostor (EHP), Švýcarsko a sever. Evropský parlament. [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/169/the-european-economic-area-eea-switzerland-and-the-north>

GILLICHOVÁ, Martina, 2019. Do roku 2020 mělo do průmyslové zóny v Kvasínách přitéct šest miliard ze státního rozpočtu. Vláda však zatím proinvestovala jen několik stovek milionů. Například projekt rychnovské nemocnice zablokovalo Ministerstvo zdravotnictví. [online]. 2019. [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/stat-slibil-miliardy-na-rozvoj-zony-v-kvasinach-babisova-vlada-ale-penize-neposila-66121>

GÖTZOVÁ, Martina, 2016. První etapa PZ Solnice – Kvasiny: Budování průmyslové zóny úspěšně ukončeno, a to i účetně. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality1/prvni-etapa-pz-solnice--kvasiny:-budovani-prumyslove-zony-uspesne-ukonceno--a-to-i-ucetne-94626/>

HOLEK, Martin. 2015. Premiér Sobotka s hejtmanem Francem podepsali memorandum ve škodovce. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality1/premier-sobotka-s-hejtmanem-francem-podepsali-memorandum-ve-skodovce-77763/>

LECHMANN, Dan. 2019. Ministr průmyslu se v Kvasínách seznámil s projekty na rozvoj průmyslové zóny. Královehradecký kraj [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality1/ministr-prumyslu-se-v-kvasinach-seznamil-s-projekty-na-rozvoj-prumyslove-zony-310948/>

MAREŠOVÁ, Jana. 2018. NÁBORÁŘKA JANA MAREŠOVÁ: „STÁT SE ŠKODOVÁKEM JE SNADNÉ!“ [online]. ŠKODA Kariéra [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.skoda-kariera.cz/blog/2018-10-08-naborarka-jana-maresova-stat-se-skodovakem-je-snadne>

MATZNER, Jiří. 2018. Zaměstnávání cizinců v České republice ze zemí mimo Evropskou unii. Právní prostor [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/zamestnavani-cizincu-v-ceske-republice-ze-zemi-mimo-evropskou-unii>

MPO. 2017. Průmyslové zóny: Aktualizace programu Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/>

MPO. 2018. Průmyslové zóny: Metodika vyhodnocení územních nároků průmyslových zón [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/>

MPOA. 2017. Průmyslové zóny: Aktualizace programu Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/>

MPSV. 2020a. Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob: Podíl nezaměstnaných osob od roku 2005 [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/casove-rady-mn-a-pno>

MPSV. 2020b. Zaměstnávání cizích státních příslušníků [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/zamestnavani-cizincu1>

MPSV. 2020c. Uchazeči a volná místa [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/uchazeci-a-volna-mista-od-1-7-2004>

MPSV. 2020d. Struktura uchazečů a volných míst [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2020-04-14]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/struktura-uchazecu>

MŠMT. 2016. Zprava_OECD_EAG_2015. [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/mezinarodni-srovnani?highlightWords=zpr%C3%A1va+oecd>

POTUŽÁKOVÁ, Zuzana. 2016. NEZAMĚSTNANOST MLADÝCH A JEJÍ ŘEŠENÍ NA EVROPSKÉ ÚROVNI. [online]. 283-303 [cit. 2020-04-11]. Dostupné z: <https://search.proquest.com/docview/1870937993/fulltextPDF/74E75E37AEF74BD0PQ/1?accountid=17116>

PREUSS, Ondřej. 2018. Právní rádce: Práce načerno: obrovské pokuty i pro zaměstnance. [online]. Dostupný advokát [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.prace.cz/poradna/pravni-radce/detail/article/prace-nacerno-obrovske-pokuty-i-pro-zamestnance-1/>

PROQUEST. 2018. Databáze článků ProQuest [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2018-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Prumyslove-zony.cz. 2020. [online]. WebDesign, 2020. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://www.prumyslove-zony.cz/blog/prumyslove-zony-53>

ŠINDLEROVÁ, Veronika, Jindřich FELCMAN a Daniel FRANKE. 2017. Studie územních dopadů rozvoje průmyslové zóny Solnice - Kvasiny - Rychnov nad Kněžnou. Obec Kvasiny [online]. Kvasiny: Královehradecký kraj, 2017. [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <https://www.obec-kvasiny.cz/urad/strategicke-dokumenty/>

ŠKODA AUTO. 2012. Výroční zpráva 2011 [online]. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocnizpravy/>

ŠKODA AUTO. 2013. Výroční zpráva 2012 [online]. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocnizpravy/>

ŠKODA AUTO. 2017. Výroční zpráva 2016 [online]. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocnizpravy/>

ŠKODA AUTO. 2018. Výroční zpráva 2017 [online]. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocní-zpravy/>

ŠKODA AUTO. 2019. Výroční zpráva 2018 [online]. Mladá Boleslav: ŠKODA AUTO [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.skoda-storyboard.com/cs/vyrocní-zpravy/>

ŠKODA AUTO A.S.. 2019. Střední odborné učiliště ŠKODA AUTO nabízí prvotřídní vzdělávací programy pro mladé talenty [online]. ŠKODA [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.skoda-auto.cz/novinky/novinky-detail/2019-06-03-vzdelavaci-programy-pro-talenty>

ÚP ČR. 2011. ÚŘAD PRÁCE V HRADCI KRÁLOVÉ: ZPRÁVA O SITUACI NA TRHU PRÁCE - 2010 [online]. ÚŘAD PRÁCE ČR [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/statistiky-hkk>

ÚP ČR. 2015. Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Hradci Králové: Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2014 a strategie APZ pro rok 2015 [online]. ÚŘAD PRÁCE ČR [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/statistiky-hkk>

ÚP ČR. 2017. Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Hradci Králové: Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2016 a strategie APZ pro rok 2017 [online]. ÚŘAD PRÁCE ČR [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/statistiky-hkk>

ÚP ČR. 2019. Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Hradci Králové: Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2018 a strategie APZ pro rok 2019 [online]. ÚŘAD PRÁCE ČR [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/statistiky-hkk>